

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS
MINISTERIJOS**

2017 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2018 m. kovo 1 d.
Vilnius

TURINYS

I. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS.....	3
1 strateginis tikslas.....	5
2 strateginis tikslas.....	8
3 strateginis tikslas.....	14
4 strateginis tikslas.....	19
5 strateginis tikslas.....	25
II. VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS.....	29
2.3. kryptis. Kultūros, švietimo ir mokslo institucijų tinklo, valdymo, karjeros ir finansavimo sistemų pertvarka.....	29
2.4. kryptis. Kultūros paslaugų prieinamumo didinimas visoje Lietuvoje.....	31

I. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

Konteksto (aplinkos) analizė

Kultūros politikos srityje prioritetu išlieka **aktyvaus visuomenės dalyvavimo kultūros ir meno veiklose skatinimas, kultūros paslaugų kokybės gerinimas, kultūros prieinamumo didinimas**, ypač regionuose ir socialiai pažeidžiamoms grupėms, bei **sąlygų kultūros darbuotojams gerinimas, įskaitant ir atlyginimų didinimą**.

2017 m. atlikto Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo¹ duomenimis, kultūros užribyje yra trečdalis (31 proc.) Lietuvos gyventojų (kultūroje dalyvauti yra visai nelinkę). Tiesioginis kultūros dalyvių potencialas – kultūroje dar nedalyvaujantys, tačiau linkę dalyvauti gyventojai (16 proc. Lietuvos gyventojų). Kultūroje dalyvauti nelinkusių, bet kultūros produkciją vartojančių ir vartojimui faktinių kliūčių neturinčių gyventojų Lietuvoje yra 12 proc.

Vieną didžiausių poveikių kultūros paslaugų pasiūlai – prieinamumui ir kokybei, daro bendras paslaugų ir produktų kainų augimas šalyje. **Bendras kainų augimas** (ne tiek pačių kultūros paslaugų, kiek susijusių transporto, maitinimo ir kt. paslaugų brangimas) **neišvengiamai blogina kultūros paslaugų prieinamumą pažeidžiamiausioms socialinėms grupėms ir didina jų kultūrinę atskirtį**.

Bendras kainų augimas taip pat neigiamai veikia kultūros darbuotojų darbo užmokesčio struktūrą – augant kainoms, o darbo užmokesčiui nekintant, kultūros sektorius pralaimi konkurenciją kitiems sektoriams bei kultūros sektoriui kaimyninėse šalyse ir ilgainiui gali netekti daugelio kvalifikuotų specialistų, kas turėtų įtakos kultūros pasaugų kokybei. Pasikeitus biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokesčio teisiniam reglamentavimui, neliko teisinių kliūčių didinti atlyginimus, tačiau kultūros specialistų vidutinis darbo užmokestis ir toliau lieka vienu mažiausių šalyje (2016 m. savivaldybių kultūros specialistų atlyginimų mediana: bibliotekose – 527 eurai, muziejuose – 542 eurai, kultūros centruose – 510 eurų). Ministerija nuolat vysto dialogą su kultūros darbuotojų profesinėmis sąjungomis sistemingai ieškodama vidinių resursų darbo apmokėjimo sistemai tobulinti, tačiau, esant ribotiems vidiniams resursams, **būtina kultūros darbuotojų darbo užmokesčiui numatyti ir papildomus išteklius valstybės biudžete**.

Didinant kokybiškų kultūros paslaugų pasiūlą kultūros vartojimo ir dalyvavimo kultūroje problemą galima spręsti tik iš dalies, todėl **būtina ne tik didinti kultūros prieinamumą, bet ir ugdyti paklausą, visų pirma vaikų ir jaunimo tarpe, siekiant dalyvavimą kultūroje paversti sąmoningu pasirinkimu**. Siekiant ugdyti kultūrinės kompetencijas visuose švietimo lygmenyse, 2017 m. buvo atlikti parengiamieji darbai ruošiantis nemokamo muziejų lankymo mokiniams bei „kultūros paso“ iniciatyvų įgyvendinimui 2018 metais. Tačiau įtvirtinant kultūrą kaip strateginį valstybės prioritetą, būtinas glaudus Kultūros, Švietimo ir mokslo bei kitų ministerijų bendradarbiavimas, veiksmų koordinavimas įgyvendinant bendrus projektus, ypač tai svarbu minint *Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį*. Tenka konstatuoti, kad Lietuvoje dar nefunkcionuoja tarpinstitucinio bendradarbiavimo mechanizmas siekiant bendrų strateginių tikslų kultūrinės edukacijos srityje – Kultūros ministerijai stinga įgaliojimų realizuoti kultūrinės edukacijos priemonės švietimo (ypač formaliojo) sistemoje, tam 2017 m. nebuvo numatyti ir būtini finansiniai resursai.

Kultūros strateginio vaidmens valstybės politikoje įtvirtinimas teisėkūrinėmis, finansinėmis bei valdymo tobulinimo priemonėmis išlieka vienu didžiausių įsipareigojimu visuomenei ir kultūros sektoriui. 2017 m. buvo parengti kultūros politikos pertvarkai svarbūs įstatymų projektai (naujos redakcijos Kino įstatymas, Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymas, Mecenatystės įstatymo projektas, taip pat atlikti Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto parengiamieji darbai), sukurtas naujas profesionaliojo scenos meno įstaigų finansavimo modelis. Tobulinant Lietuvos kultūros tarybos veiklą, įsteigtas Stebėsenos ir analizės skyrius, įgalinantis Lietuvos kultūros tarybą daryti išsamią įgyvendinamų finansavimo schemų efektyvumo analizę, taip užtikrinant didesnę kultūros projektų pridėtinę vertę visuomenei.

Vienas svarbiausių 2017 m. pasiekimų kultūros sektoriui – užtikrintas didesnis kultūros

¹ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

srities finansavimas. 2018 m. valstybės biudžete finansavimas kultūrai didėja 28 mln. eurų lyginant su 2017 m. (iš jų 22 mln. eurų ES investicijų lėšos ir 6,2 mln. eurų valstybės biudžetas – Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinei programai įgyvendinti, kino srities plėtrai, bibliotekoms naujoms knygoms įsigyti, kultūros srities darbuotojų atlyginimams didinti bei kt.).

Siekiant didinti efektyvumą kultūros politikos formavimo procesuose įvykdyti Kultūros ministerijos darbo organizavimo pakeitimai. Nuo 2018 m. sausio 15 d. įsigaliojo nauja ministerijos struktūra. Po pertvarkos sumažėjo vadovaujančių darbuotojų, padaugėjo kultūros politikos ir turinio specialistų, atsisakyta perteklinės hierarchijos. Ypatingas dėmesys bus skiriamas regioninei kultūros politikai, kuri patenka į kiekvieno kultūros politiką formuojančio skyriaus priežiūros sritį.

Kultūros demokratizavimo ir decentralizavimo procesų užtikrinimui imamasi kryptingų veiksmų – siekiant pokyčių atnaujinama ir demokratizuojama prie Kultūros ministerijos veikiančių patariamųjų tarybų bei komisijų sistema – įkurta Medijų taryba, Kultūros ministerijos Kolegija, parengtas ir suderintas su Kolegija Kultūros ministerijos tarybų ir ekspertų komisijų pertvarkos ir optimizacijos projektas, rengiamas galutinis keistinių teisės aktų rengimo planas.

2017 m. Kultūros ministerija **toliau nuosekliai siekė, kad kultūros įstaigų infrastruktūros pagerinimas būtų grindžiamas kultūros paslaugų kokybės ir patrauklumo didinimu**, investicijos nukreipiamos ten, kur jos sukuria maksimalią naudą visuomenei, atitinka tikslinių grupių lūkesčius ir poreikius:

- Pradėti įgyvendinti 80 ES lėšomis finansuojami kultūros projektai (67 proc. visų valstybės ir regioninio planavimo kultūros projektų), paskelbti visi Kultūros ministerijos kvietimai teikti paraiškas konkurso būdu atrenkamų kultūros paveldo ir infrastruktūros projektų įgyvendinimui, įsteigtas Kultūros paveldo fondas, skirtas lengvatinių paskolų teikimui kultūros paveldo objektų valdytojams.

- ES investicijų planavimo geroji praktika (investicijų poreikį grindžiant sąnaudų-naudos analizės metodika bei lankytojų pokyčiu) integruota ir vieningai taikoma Valstybės investicijų programos projektų atrankai.

- 2017 m. sėkmingai baigtos įgyvendinti 2009–2014 m. EEE finansinio mechanizmo programos kultūros srityje – išsaugota ir visuomenės reikmėms pritaikyta 19 kultūros paveldo objektų, taip pat įgyvendinta 11 tarptautinių kultūros ir meno projektų, prisidėjusių prie profesionalaus meno sklaidos regionuose, kultūros darbuotojų kompetencijų tobulinimo ir menininkų mobilumo didinimo.

Vienu didžiausių iššūkiu išlieka valstybės simbolio – Gedimino kalno sisteminga tvarkyba ir ilgalaikis stabilizavimas. 2017 m. buvo tęsiami Gedimino kalno tvarkybos ir avarinės būklės likvidavimo darbai dėl kurių 2017 m. pab. buvo paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija: atlikti ne tik labiausiai pažeisto Gedimino kalno šiaurės vakarų šlaito tvarkybos darbai, bet ir kitų šlaitų stabilizavimo darbai, įrengtos laikinos apsaugos nuo kritulių priemonės, taip pat posvyrių ir poslinkių matavimo jutikliai Vakariniame bokšte, Kunigaikščių rūmų liekanose ir ant Gedimino kalno šlaitų. 2018 m. planuojama užbaigti Gedimino kalno šiaurės vakarų šlaito tvarkybos darbus, pabaigti rengti Gedimino kalno aikštelės ir kitų pažeistų Gedimino kalno šlaitų tvarkybos darbų projektus, pagal kuriuos sistemingai bus vykdomi viso Gedimino kalno tvarkybos ir ilgalaikio stabilizavimo darbai.

1 strateginis tikslas.

K Ū R Y B I N G U M A S. Skatinti Lietuvos profesionaliojo meno kūrybą, meno ir kultūros sklaidą Lietuvoje ir užsienyje, užtikrinti autorių teisių ir gretutinių teisių aukšto lygio apsaugą, plėtoti kūrybines industrijas

Kūrybingumas – tai modernios visuomenės ir valstybės pažangos veiksnys, svarbiausias kultūros ekonomikos išteklius. Strateginis tikslas įtvirtina siekį sudaryti geresnes sąlygas kurti, atliepiant profesionalaus meno kūrėjų interesus, atsižvelgus į visuomenės kultūrinius poreikius, sudarant tinkamas sąlygas kūrybai bei kultūrinių kompetencijų ugdymui (sąlygos nacionaliniam profesionaliajam scenos menui puoselėti ir plėtoti, profesionaliam kino menui kurti ir skleisti, visuomenę supažindinti su šiuolaikiniu menu, skatinti meno kūrėjų kūrybinę raišką ir jos pristatymą visuomenei, užtikrinti autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą).

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)
01-02	Meno kūrybos plėtra ir sklaida Lietuvoje ir užsienyje, autorių ir gretutinių teisių apsauga, kūrybinių industrijų plėtra	33168	34395	33438	97
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		–	–	–	–

Strateginio tikslo pasiekimui matuoti buvo nustatyti trys efekto vertinimo kriterijai:

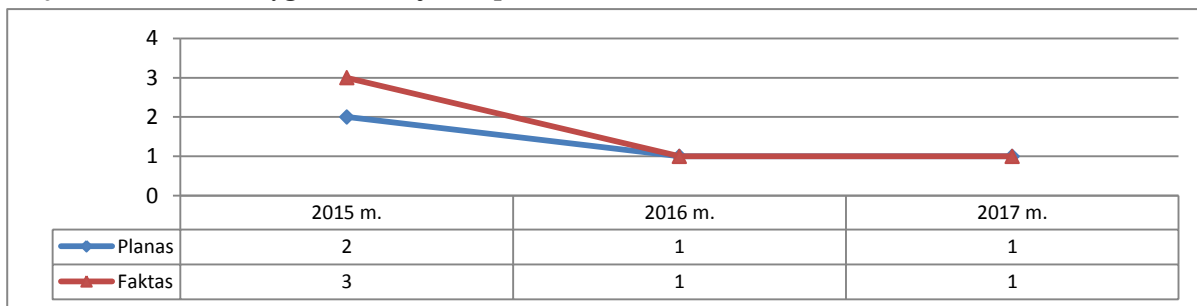
E-01-01: Teatrų ir koncertinių įstaigų žiūrovų skaičiaus pokytis, lyginant su praėjusiais metais,

E-01-02: Kolektyvinio teisių administravimo būdu autoriams, atlikėjams, fonogramų ir audiovizualinių kūrinių gamintojams surenkamo atlyginimo didėjimas,

E-01-03: Profesionalaus meno ir kultūros sklaidos projektų Lietuvoje ir užsienyje, iš dalies finansuotų valstybės biudžeto lėšomis, skaičiaus pokytis.

Effekto vertinimo kriterijus E-01-01 „Teatrų ir koncertinių įstaigų žiūrovų skaičiaus pokytis, lyginant su praėjusiais metais“ įvestas nuo 2016 m., tačiau paaiškėjo, kad ankstesniais metais nebuvo skaičiuojami visi teatrų ir koncertinių įstaigų lankytojai (neskaičiuoti lankytojai, dalyvavę pagal sutartis renginiuose bei apsilankę nemokamuose renginiuose). Todėl pažymėtina, kad planinė vertinimo kriterijaus reikšmė ir pasiektas rezultatas nelygintini, nes nėra patikimų, palyginamų duomenų. Nuo 2018 m. šio vertinimo kriterijaus nuspėsta atsisakyti.

1 grafikas. Kolektyvinio teisių administravimo būdu autoriams, atlikėjams, fonogramų ir audiovizualinių kūrinių gamintojams surenkamo atlyginimo didėjimas, proc.

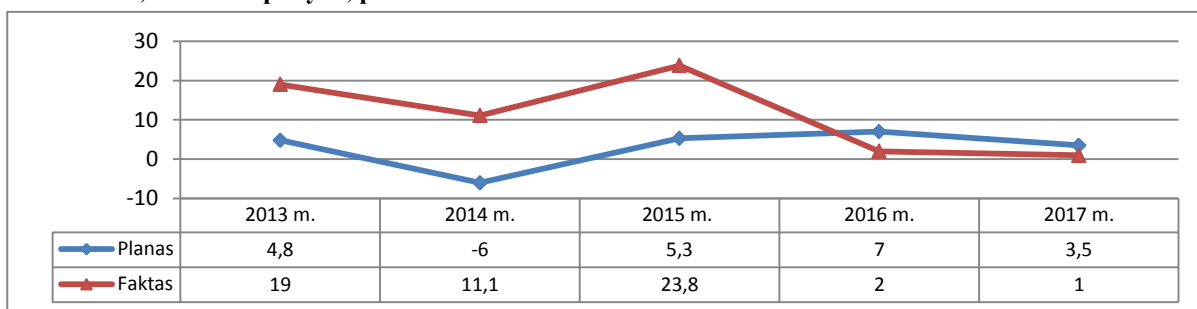

Duomenų šaltinis: Kultūros ministerijos administraciniai duomenys.

Surenkamo atlyginimo didėjimas tiesiogiai daro įtaką kūrėjams kasmet paskirstomo ir išmokamo atlyginimo didėjimui. Šiuos duomenis Kultūros ministerija kasmet gauna iš kolektyvinio administravimo organizacijų pateikiamų veiklos ataskaitų už praėjusius ataskaitinius metus.

Reikšmingas padidėjimas buvo stebimas 2015 m., vėliau augimas stabilizavosi ir šiuo metu planuojamas tolygus didėjimas kasmet po 1 proc. (2017 m. tikslūs faktiniai duomenys bus gauti iki balandžio 1 d.), todėl nuo 2018 m. šio kriterijaus nuspėsta atsisakyti.

2 grafikas. Profesionalaus meno ir kultūros sklaidos projektų Lietuvoje ir užsienyje, iš dalies finansuotų valstybės biudžeto lėšomis, skaičiaus pokytis, proc.

Duomenų šaltinis: Kultūros ministerijos administraciniai duomenys.

Šis vertinimo kriterijus, skirtas profesionalaus meno ir kultūros sklaidos projektų, iš dalies finansuotų biudžeto lėšomis, skaičiaus pokyčiams pamatuoti. Tai kompleksinis vertinimo kriterijus, kurį sudaro tarptautinių renginių, kuriuose pristatyti nacionaliniai ir bendros gamybos filmai, kultūros atašė ir Lietuvos kultūros instituto inicijuotų, įgyvendintų ir koordinuotų kultūros ir meno projektų užsienyje, surengtų Lietuvos kultūros renginių pristatymo užsienyje skaičiaus suma. Vertinimo kriterijaus reikšmės yra apytikslės ir sunkiai palyginamos, kadangi skirtingais metais buvo naudojami nevienodi duomenų šaltiniai, akcentuoti skirtingi renginiai, pvz.: 2013 m. Lietuva pirmininkavo ES, kultūros sklaidai užsienyje buvo skirtas papildomas finansavimas, todėl vertinimo kriterijaus faktinė reikšmė yra ženkliai didesnė; 2014 m. planuota atitinkamai gerokai mažesnė reikšmė, tačiau daugiau lietuviškų filmų atrinkta į tarptautinius festivalius, įgyvendinta daugiau mažesnės apimties tarptautinių kultūros ir meno sklaidos užsienyje projektų; 2015 m. apskaičiuojant vertinimo kriterijaus reikšmę buvo įtraukti nauji duomenų šaltiniai, todėl rodiklis buvo ženkliai viršytas; 2016 m. pasiektas pokytis mažesnis nei buvo planuota, nežiūrint to, vertinimo kriterijaus reikšmė didėjo. 2018 m. prognozuotinas žymus augimas, kadangi numatoma vykdyti gerokai daugiau projektų, skirtų Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui paminėti. Dėl sunkiai palyginamų ir kasmet ženkliai besiskiriančių duomenų nuo 2018 m. nuspręsta šio vertinimo kriterijaus atsisakyti.

2017 M. SVARBIAUSI DARBAI IR JAIS PASIEKTI REZULTATAI

Profesionalioji kūryba ir tarptautiškumo politika

Siekiant nustatyti nacionalinio, valstybinio teatro ir koncertinės įstaigos veiklos specifiką atitinkantį valdymo ir finansavimo modelį, 2016 m. priimtas Profesionaliojo scenos meno įstatymas. Naujai priimtame įstatyme nustatoma, kad valstybė profesionaliojo scenos meno srityje laiduoja aukšto meistriškumo ir meninio lygio profesionaliojo scenos meno kūrybą, jos prieinamumą visoms šalies visuomenės grupėms. Šiam tikslui pasiekti 2017 m. parengta ir patvirtinta Profesionaliojo scenos meno nacionalinė programa. Programa buvo rengiama bendradarbiaujant su koncertinių ir meno įstaigų atstovais. Programa siekiama sukurti aukštos meninės vertės profesionaliojo scenos meno kūrinius, skatinama į įstaigų kūrybinę veiklą įtraukti jaunos menininkus, skatinama scenos meno kūrinių įvairovė ir scenos meno kūrinių bendra gamyba, taip pat užtikrinama, kad Lietuvos ir užsienio aukštos meninės vertės profesionaliojo scenos meno kūriniai būtų prieinami visoje Lietuvoje, vykdoma jų sklaida užsienyje. 2018 m. biudžete Kultūros ministerijai skirtas papildomas 3 mln. eurų finansavimas šiai programai įgyvendinti, kuris papildys bazinį valstybės finansavimą, kasmet skiriamą kultūrai.

2017 m. parengtas ir Lietuvos Respublikos Seimui pateiktas Mecenavimo įstatymas. Parengtame Mecenavimo įstatymo projekte pirmą kartą įstatymiškai apibrėžtas mecenato statusas ir įtvirtinti du mecenavimo lygiai. Paramos suteikimas visuomenei svarbiems projektams įgyvendinti už daugiau nei 1 mln. eurų leistų pretenduoti į nacionalinio mecenato statusą, tuo tarpu parama už daugiau nei 250 tūkst. eurų vienoje iš savivaldybių suteiks tos savivaldybės mecenato statusą. Numatoma, kad mecenatais galės tapti tiek fiziniai, tiek ir juridiniai asmenys, turintys nepriekaištingą reputaciją. Įstatymo projekte taip pat apibrėžti mecenuojamų projektų kriterijai ir esminės sąlygos, kurių atitikimą įstatymo reikalavimams vertins Mecenavimo taryba, kurią sudarys asmenys, atstovausiantys aukščiausias valdžios institucijas, kultūros ir verslo sritis.

Kino meno plėtra ir sklaida

2017 m. priimtas naujos redakcijos Kino įstatymas, kuris buvo rengiamas konsultuojantis su Kino politikos taryba ir Lietuvos kino centru, kartu priimti lydimojo teisės akto – Administracinių nusižengimų kodekso 496 ir 589 straipsnių pakeitimai, kuriuose įtvirtinta administracinė atsakomybė už kino filmų viešo rodymo reikalavimų ir pareigų registruoti filmus Filmų registre nesilaikymą ir kt. Kino įstatymas nustato kino, kaip svarbios Lietuvos kultūros srities, valstybinio valdymo ir valstybinio finansavimo pagrindus, filmų platinimo, rodymo ir filmų padarymo viešai prieinamų elektroninių ryšių tinklais bei kino paveldo apsaugos tvarką Lietuvos Respublikoje. Svarbu tai, kad šiame įstatyme apibrėžti kino valstybinio finansavimo šaltiniai, kurie sukurs stabilų, prognozuojamą nacionalinio kino finansavimo mechanizmą. Tai neabejotinai turės įtakos kino sektoriaus vystymuisi. Reglamentuojant filmų platinimą ir rodymą, įtrauktas ir filmų platinimas virtualioje erdvėje. Tai turėtų stiprinti autorių teisių apsaugą ir sudaryti galimybes legaliam, mokamam turiniui neprarasti lėšų.

Kino filmų gamybos ir kino kultūros projektų finansavimas – vienas iš aktualiausių strateginių klausimų artimiausiu metu. 2017 m. Lietuvos kino centro biudžetas didėjo beveik 20 proc. lyginant su 2016 m. Filmų parengimo ir gamybos darbų bei sklaidos užsienyje projektų rėmimui skirta per 2 mln. eurų. 2017 m. buvo sukurta 15 (6 dokumentiniai, 2 animaciniai, 7 vaidybiniai ir 2 trumpametražiai) nacionalinių ir bendros gamybos filmų, dalinai finansuotų valstybės biudžeto lėšomis, finansuota 17 kino gamybos projektų, skirtų valstybės atkūrimo 100-mečiui, taip pat dalyvauta 8 tarptautiniuose renginiuose (festivaliuose) užsienyje ir Lietuvoje, suorganizuoti tarptautiniai kino profesionalų mokymai Lietuvoje, remti 2 tarptautiniai kino industrijos renginiai, finansuoti 83 kino sklaidos projektai – investavimas į kino gamybos projektų vystymą ir prodiuserių tobulinimą, profesionalaus kino meno skatinimą, filmų pristatymų ir kūrybinių komandų dalyvavimo pasaulinėse premjerose ir jų viešinimo rėmimas stiprina Lietuvos įvaizdį, garsinami šalies kūrėjai, remiant kūrėjų keliones į teminius rodymus kino renginiuose prisidedama prie kultūrinės diplomatijos veiklų pasaulyje.

Tarptautiniai kultūros ryšiai

Siekiant stiprinti tarptautinius kultūros ryšius, suderinta ir pasirašyta Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir Gruzijos kultūros ir paminkloaugos ministerijos bendradarbiavimo kultūros srityje 2018–2020 m. programa, kuria siekiama paskatinti vystomojo bendradarbiavimo projektus tarp Lietuvos ir Gruzijos. Taip pat suderintas ir pasirašytas Kinijos Liaudies Respublikos kultūros ministerijos ir Vidurio ir Rytų Europos šalių ministerijų, tame tarpe ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, atsakingų už kultūrą, susitarimo memorandumas dėl Kinijos ir Vidurio ir Rytų Europos šalių kultūrinio bendradarbiavimo centro steigimo Makedonijos Respublikoje, siekiant labiau struktūruoto bendradarbiavimo tarp Kinijos ir Vidurio ir Rytų Europos šalių.

2017 m. įvairiose pasaulio šalyse dirbo 12 Lietuvos Respublikos kultūros atašė, kurie įgyvendino 250 įvairių kultūros veiklų. Kultūros atašė organizuotose veiklose dalyvavo 693 kultūros ir meno veikėjai, projektai sutraukė beveik 380 tūkst. lankytojų, ypatingai didelio lankytojų skaičiaus sulaukė paroda „Lietuvos dailė: peizažinis mąstymas“ Pekine Nacionaliniame Kinijos dailės muziejuje, kurią aplankė apie 100 tūkst. lankytojų, buvo užfiksuoti 692 anonsai ir atsiliepimai užsienio spaudoje. Koordinuojant Lietuvos kultūros institutui, Lietuvoje lankėsi 121 užsienio šalių kultūros ekspertas ir profesionalas iš įvairių meno sričių, jiems buvo parengtos specialios programos, supažindinančios su Lietuvos meno kūrėjais, organizacijomis ir vystomais projektais, tarpininkaujant dėl naujų tarptautinių projektų inicijavimo ir plėtros.

Europos kultūros paveldo metai

2017 m. buvo nuspręsta Europoje 2018 m. paskelbti Europos kultūros paveldo metais. Atitinkamai buvo parengtas ir patvirtintas Europos kultūros paveldo metų (2018 m.) įgyvendinimo Lietuvoje veiksmų planas. Europos kultūros paveldo metų (2018 m.) Lietuvoje tikslas – skatinti integralų Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio ir modernėjančios Europos bendro kultūros paveldo suvokimą, ypatingą dėmesį skiriant modernizacijos ženklams Lietuvoje, ypač modernizmo architektūrai, taip pat skatinti integruotą požiūrį į kultūros paveldą ir atkreipti dėmesį į jo poveikį socialiniam ir ekonominiam vystymuisi.

Europos kultūros sostinė

2017 m. vyko Europos kultūros sostinės 2022 m. atrankos 2 etapas, išgrynintas Europos kultūros sostinės 2022 m. valdymo ir finansavimo modelis – Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Kauno miesto savivaldybei 2019–2022 m. numatyta tikslinė dotacija programai „Europos kultūros sostinė 2022“ finansuoti, skiriant 10 mln. eurų.

Autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga

2017 m. priimtas Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo pakeitimo įstatymas, kurio naujos teisinio reguliavimo nuostatos sudaro teisinės sąlygas įgyvendinti Teisingumo Teismo sprendimą dėl ES teisės aiškinimo, užtikrina nacionalinės teisės normų suderinamumą su ES teise – praplečiamas išimtinės teisės platinti kūrinį turinys, į išimtinės teisės leisti arba uždrausti platinti kūrinio originalą ar jo kopijas turinį įtraukti veiksmai, susiję su viešu siūlymu pirkti kūrinio originalą ar jo kopijas ir tiksline reklama, skatinančia juos įsigyti. Taip pat parengti ir su suinteresuotomis institucijomis suderinti kiti lydimieji teisės aktai.

2017 m. pasirašytas Kultūros ministerijos ir Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (toliau – PINO) susitarimas dėl bendradarbiavimo alternatyvaus ginčų sprendimo srityje. Kultūros ministerija, pasirašiusi Susitarimo memorandumą, galės pasinaudoti PINO sukaupta ikiteisminio ginčų sprendimo patirtimi ir gerąja praktika, kuri būtų perduodama per mokymo programas ir seminarus.

Meno kūrėjų socialinė apsauga

Vykdamas Meno kūrėjų socialinės apsaugos programą siekiama užtikrinti mažas ir nereguliaras pajamas gaunančių meno kūrėjų, taip pat meno kūrėjų, patiriančių kūrybines prastovas, socialines garantijas. 2017 m. buvo patenkinti 73 meno kūrėjų prašymai kūrybinės prastovos išmokai gauti (2016 m. – 48 prašymai). Kūrybinių prastovų išmokų mokėjimui išleista per 93 tūkst. eurų. Valstybinio socialinio draudimo įmokų suma sudarė per 1,6 mln. eurų (bendras faktiškai draustų asmenų skaičius per metus, nepriklausomai nuo trukmės – 1646), privalomojo sveikatos draudimo įmokų suma sudarė per 266 tūkst. eurų (bendras faktiškai draustų asmenų skaičius per metus, nepriklausomai nuo trukmės – 971). Lyginant su 2016 m., valstybinio socialinio draudimo įmokų suma didėjo beveik 60 proc., privalomojo sveikatos draudimo įmokų suma didėjo per 50 proc., t.y. socialiai apsaugotų asmenų skaičius didėjo. Vykdamas Meno kūrėjų socialinės apsaugos programą ir toliau bus siekiama meno kūrėjams užtikrinti socialinę apsaugą ir sudaryti geresnes sąlygas meno kūrybai, jos rezultatų sklaidai, kartu suteikti meno kūrėjams socialinio saugumo ir orumo jausmą bei galimybę kurti.

2 strateginis tikslas.**ATMINTIS: Formuoti bendrą integralią paveldo apsaugos politiką, saugoti valstybinę kalbą**

Kultūros paveldas ir valstybinė kalba – neatskiriama šalies ir jos piliečių tapatumo dalis, vienas svarbiausių valstybės nacionalinio saugumo garantų. Paveldo išsaugojimas ir panauda šiuolaikinės visuomenės poreikiams, akademiniai tyrimai, paveldo atskleidimas ir įvertinimas, jo prieinamumas, svarbaus Lietuvai paveldo užsienyje nustatymas – visa tai yra neatskiriama valstybės kultūros politikos dalis. Tokia politika užtikrina nacionalinės kultūros gyvybingumą, saugumą, telkia visuomenę, suteikia jai bendrų vertybių, bendrų tapatumo atpažinimo bruožų, apibrėžia šiuolaikinio gyvenimo sąlygas ir skatina kūrybą. Paveldas – tai svarbi, pridėtinę vertę kurianti ūkio dalis, kurią tvarkant ir naudojant turi būti išsaugotos visos paveldo vertės ir nepažeistos ateinančių kartų teisės.

2 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
02-04	Lietuvos kultūros paveldo	35694	37319	31795	85

	išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga				
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		<i>9313</i>	<i>9313</i>	<i>5488</i>	<i>59</i>

* Įkeltos pavaldžių biudžetinių įstaigų pajamų įmokų viršplaninės lėšos.

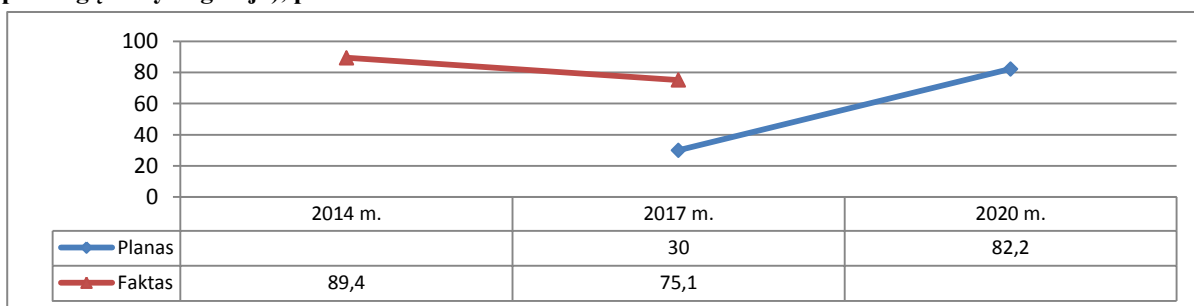
** Nepanaudoti pavaldžių biudžetinių įstaigų pajamų įmokų likučiai, kurie persikelia į 2018 metus. Taip pat mažiau nei planuota panaudota 2014–2020 metų ES fondų investicijų lėšų dėl neseniai prasidėjusių projektų sutarčių sudarymo proceso, dalies paraiškų pateikimo terminų nukėlimo, užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų dėl teisminių procesų, dėl ko vėluoja statybos darbų ir įrangos įsigijimo veiklos, atitinkamai tai turi neigiamos įtakos išmokėtų lėšų sumai. 2017 m. sėkmingai užbaigus EEE finansinio mechanizmo programas, liko nepanaudotų paramos lėšų – 2017 metams skirti asignavimai Kultūros ministerijos administruojamų programų projektams buvo didesni nei patvirtintos projektų sutarčių sąmatos.

Strateginio tikslo pasiekimui matuoti buvo nustatyti du efekto vertinimo kriterijai:

E-02-01: Gyventojų nuomonė apie kultūros paveldo apsaugos paslaugų kokybės pokyčius (gyventojai, manantys, kad paslaugų kokybė gerėja),

E-02-02: Muziejų teikiamų paslaugų kokybės pokytis.

3 grafikas. Gyventojų nuomonė apie kultūros paveldo apsaugos paslaugų kokybės pokyčius (gyventojai, manantys, kad paslaugų kokybė gerėja), proc.

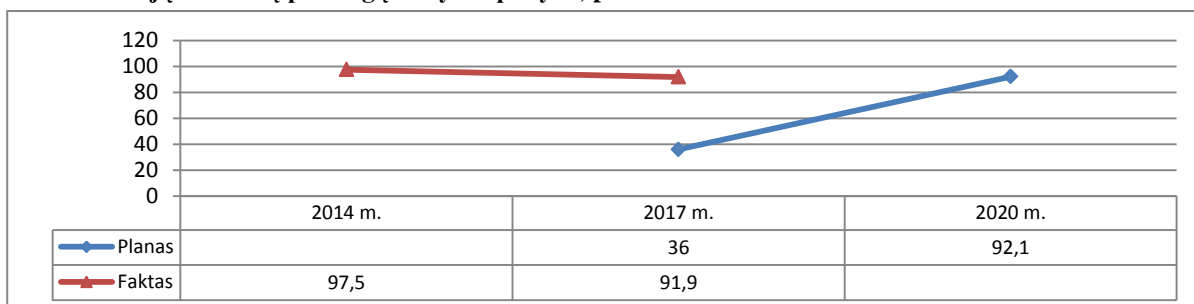

Duomenų šaltinis: 2017 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“² rezultatai atskleidė, kad po kultūros paveldo apsaugos situacijos pagerėjimo 2014 m. (daugiau nei pusė gyventojų kultūros paveldo apsaugos situaciją vertino kaip pagerėjusią), 2017 m. situacija stabilizavosi, t.y. didžioji dalis gyventojų kultūros paveldo apsaugos situaciją vertina kaip nepakitusią; kultūros paveldo apsaugos pagerėjimą ar pablogėjimą nurodo gerokai mažesnės gyventojų grupės. Numatoma, jog ateityje gyventojų pasitenkinimas kultūros paveldo apsauga didės dėl 2017 m. prasidėjusių ES lėšomis finansuojamų kultūros paveldo aktualizavimo projektų, kurių pirmieji rezultatai visuomenei numatoma jau bus pristatyti 2019 m., nuosekliai vykdomų paveldotvarkos programų, taip pat planuojamo projekto, kuriuo numatoma tobulinti kultūros paveldo apsaugos procesus, gerinant vartotojams teikiamų paslaugų kokybę, įgyvendinimo.

Taip pat pažymėtina, kad planinė vertinimo kriterijaus reikšmė ir pasiektas rezultatas nelygintini, nes 2017 m. atliekant tyrimą buvo pakeista kultūros paslaugų kokybės vertinimo rodiklio apskaičiavimo metodika, o planinė šio vertinimo kriterijaus reikšmė planuota pagal 2014 m. atlikto tyrimo prognozuotą reikšmę, kuri buvo skaičiuota taikant kitą skaičiavimo algoritmą.

4 grafikas. Muziejų teikiamų paslaugų kokybės pokytis, proc.

Duomenų šaltinis: 2017 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

² Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“³ rezultatai atskleidė, kad po didelio kultūros sričių (tame tarpe ir muziejų) kokybės pagerėjimo 2014 m. (daugumos kultūros sričių kokybę gyventojai vertino kaip pagerėjusią), 2017 m. situacija stabilizavosi, t.y. didžioji dalis gyventojų kultūros kokybę vertina kaip nepakitusią; kultūros kokybės pagerėjimą ar pablogėjimą nurodo gerokai mažesnės gyventojų grupės. Numatoma, jog ateityje gyventojų pasitenkinimas muziejų teikiamų paslaugų kokybe didės dėl kasmet atnaujinamų muziejų nuolatinių ekspozicijų, kuriose taikomi inovatyvūs kūrybiniai sprendimai, naujų muziejų lankytojų aptarnavimo paslaugų kūrimo ir diegimo, muziejų infrastruktūros modernizavimo bei vis didėjančiomis galimybės susipažinti su muziejuose saugomais rinkiniais informaciniu technologijų pagalba.

Taip pat pažymėtina, kad planinė vertinimo kriterijaus reikšmė ir pasiektas rezultatas nelygintini, nes 2017 m. atliekant tyrimą buvo pakeista kultūros paslaugų kokybės vertinimo rodiklio apskaičiavimo metodika, o planinė šio vertinimo kriterijaus reikšmė planuota pagal 2014 m. atlikto tyrimo prognozuotą reikšmę, kuri buvo skaičiuota taikant kitą skaičiavimo algoritmą.

2017 M. SVARBIAUSI DARBAI IR JAIS PASIEKTI REZULTATAI

Kultūros paveldo apsauga, aktualizavimas ir atvėrimas visuomenei

2017 m. ES mastu atlikto harmonizuoto tyrimo „Europiečiai ir kultūros paveldas“⁴ duomenimis, sąsają su kultūros paveldu (lanko kultūros paveldo vietoves arba renginius, tokius kaip paminklai, muziejai, šventės, koncertai ir pan.) nurodo turintys 35 proc. Lietuvos gyventojų (atitinka 2017 m. ES šalių vidurkį – 31 proc.). Tačiau 2017 m. atlikto Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo⁵ duomenimis kultūros paveldo apsaugos kokybę gyventojai vertina kaip vidutinišką – net 50 proc. gyventojų mano, kad kultūros paveldo apsauga nepasikeitė, o 11 proc. – kad tapo prastesnė. Taip pat 2017 m. atliktas Kultūros paveldo objektų valdytojų ir tvarkybos darbų projektų rengėjų nuomonės apie kultūros paveldo apsaugos paslaugų kokybės pokyčius tyrimas⁶, kurio metu nustatyti tikslinės kultūros paveldo objektų valdytojų ir tvarkybos darbų projektuotojų grupės lūkesčiai ir gairės kultūros paveldo apsaugos politikos tobulinimui: gerinti informacijos apie kultūros paveldo apskaitos procesą ir informacijos apie kultūros paveldo apsaugos finansavimo šaltinius prieinamumą, supaprastinti tvarkybos darbų projektų rengimą, tobulinti individualius ir tipinius apsaugos reglamentus bei paveldo tvarkybos reglamentus. Realų kultūros paveldo apsaugos kokybės pokytį bus galima nustatyti po kito tyrimo 2020 m., lyginant rezultatus, tačiau šio tyrimo svarba – nustatyti daugelio atskirų kultūros paveldo apsaugos paslaugų kokybės vertinimo rezultatai, kurie sudaro prielaidas tikslingomis politikos formavimo priemonėmis siekti ženklaus šių rezultatų pagerinimo iki 2020 m. Taip pat atkreipiamas dėmesys, jog 2017 m. pab. Kultūros ministerijos kvietimu Lietuvoje lankydamasi jungtinė UNESCO / ICOMOS patariamoji misija vertino vykdomų ir planuojamų statybos projektų Misionierių vienuolyno teritorijoje Vilniaus istoriniame centre ir aukštybinio biurų pastato Konstitucijos pr. „K18“ projekto Vilniaus istorinio centro apsaugos zonoje tinkamumą. Misija pateikė ne tik išvadas ir rekomendacijas dėl aukščiau minėtų objektų, bet taip pat atkreipė dėmesį į strateginius kultūros paveldo apsaugos Vilniaus senamiestyje ir jo apsaugos zonoje aspektus: dėl veiksmingesnio suinteresuotųjų įtraukimo svarstant plėtros klausimus reikšmingose Vilniaus teritorijose ir dėl teritorijų planavimo – Vilniaus miesto bendrojo plano įgyvendinimo ir „Architektūrinės kalvos“ plėtros.

Pažymėtina, kad kultūros paveldo apsaugos administravimas yra sudėtingas procesas dėl sudėtingos ir nesuderintos tarpusavyje teisinio reglamentavimo sistemos ir didelio institucijų, dalyvaujančių nekilnojamo kultūros paveldo administravimo procese, kiekio. Atitinkamai siekiant tobulinti kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo teisinį reguliavimo modelį bei jį pagrįsti

³ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

⁴ ES mastu 2017 m. atlikti harmonizuoti tyrimai – [Special Eurobarometer 466: Cultural Heritage](#).

⁵ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

⁶ [Kultūros paveldo objektų valdytojų ir tvarkybos darbų projektų rengėjų nuomonės apie kultūros paveldo apsaugos paslaugų kokybės pokyčius tyrimas](#) 2017 m. atliktas pirmą kartą, tyrimą numatoma atlikti kas trejus metus.

darnios plėtros principais, 2018 m. numatoma atlikti kultūros paveldo apsaugos teisinio reguliavimo analizę, kurios pagrindu būtų rengiamas naujos redakcijos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo projektas.

Kultūros paveldo apskaita išlieka problema kultūros paveldo apsaugos srityje. Dar 2015 m. atlikto Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos (tvarkybos) paskatų sistemos vertinimo⁷ duomenimis dėl nepakankamai sparčios ir nerezultatyvios nekilnojamojo kultūros paveldo apskaitos (vertingųjų savybių ir teritorijos ribų nustatymo ir tikslinimo) nėra tiksliai žinoma, dėl kokių vertingųjų savybių nekilnojamojo kultūros paveldo objektai yra saugomi. Tyrime taip pat konstatuota, kad apskaitos procesas vyksta per lėtai dėl daug laiko ir žmogiškųjų išteklių reikalaujančių didelės apimties apskaitos dokumentų rengimo, dėl nepakankamo finansavimo ir apskaitos dokumentus ruošiančių specialistų trūkumo. Kultūros paveldo apskaitos įgyvendinimo pagrindinis įrankis yra Kultūros vertybių registras (toliau – KVR), kuriame registruojami įstatymų nustatyti KVR objektai, renkami, kaupiami, apdorojami, sisteminami, saugomi ir teikiami fiziniams ir juridiniams asmenims KVR duomenys ir dokumentai. KVR duomenimis šiuo metu jame yra įregistruoti 7227 vnt. nekilnojamojo kultūros paveldo objektų–statinių, iš jų vertingosios savybės buvo nustatytos 57 proc. kultūros paveldo objektų ir vietovių, kurioms taikoma apsauga. Deja, dėl dalies KVR duomenų fragmentiškumo nėra galimybių suteikti vartotojams kokybiškas (išsamias, profesionalias ir operatyvias) bei į jų poreikius orientuotas paslaugas, kurios turi būti pagrįstos KVR duomenimis. Atitinkamai siekiant tobulinti kultūros paveldo apsaugos procesus, gerinant vartotojams teikiamų paslaugų kokybę, 2017 m. Vidaus reikalų ministerijai buvo pateiktas numatomo projekto „Kultūros paveldo apsaugos procesų optimizavimas bei kultūros vertybių registro funkcionalumų gerinimas, siekiant teikti efektyvesnes paslaugas gyventojams“, finansuotino ES lėšomis, projektinis pasiūlymas.

Gedimino kalno problematika

2017 m. buvo tęsiami Gedimino kalno tvarkybos ir avarinės būklės likvidavimo darbai. Kultūros ministerijos iniciatyva 2017 m. birželio pab. Gedimino kalno teritorijoje buvo paskelbta Savivaldybės lygio ekstremalioji situacija, o 2017 m. gruodžio pab. – valstybės lygio ekstremalioji situacija. Vykdamas Gedimino kalno tvarkybos ir avarinės būklės likvidavimo darbus buvo atliekami ne tik labiausiai pažeisto Gedimino kalno šiaurės vakarų šlaito tvarkybos darbai, bet ir kitų šlaitų stabilizavimo darbai, kurių metu atlikti nuošliaužų pasekmių likvidavimo ir stabilizavimo darbai (įrengiant drenažines sistemas ir skaldos sluoksnius nuošliaužų vietose), įrengtos laikinos apsaugos nuo kritulių priemonės, kuriomis apsaugota Gedimino kalno aikštelė ir Aukštutinės pilies Kunigaikščių rūmų liekanos, taip pat posvirių ir poslinkių matavimo jutikliai Vakariniame bokšte, Kunigaikščių rūmų liekanose ir ant Gedimino kalno šlaitų. Remiantis jų duomenimis, kartu su Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos yra vykdoma nuolatinė Gedimino kalno stebėseną. Paskelbus ekstremalią situaciją visi darbai Gedimino kalno teritorijoje atliekami pagal gelbėjimo darbų vadovų įsakymus, Gelbėjimo darbų koordinavimo štabo pasitarimų rekomendacijas ir finansuojami iš valstybės rezervo lėšų, skirtų paskelbus ekstremaliąją padėtį. 2018 m. planuojama užbaigti Gedimino kalno šiaurės vakarų šlaito tvarkybos darbus, pabaigti rengti Gedimino kalno aikštelės ir kitų pažeistų Gedimino kalno šlaitų tvarkybos darbų projektus, pagal kuriuos sistemingai bus vykdomi viso Gedimino kalno tvarkybos ir ilgalaikio stabilizavimo darbai. Taip pat pažymėtina, jog 2017 m. sausio mėn. vykdamas archeologinius Gedimino kalno aikštelės tyrimus aptikti 1863 m. sukilėlių palaikai, kuriuos planuojama 2019 m. iškilmingai perlaidoti Vilniaus rasų kapinėse.

Kultūros paveldo aktualizavimas

Per visą nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo laikotarpį kultūros paveldo tvarkybai valstybės biudžete buvo numatoma kelis kartus mažiau lėšų nei esamas poreikis. Lietuvoje yra 636 neprižiūrimi nekilnojamojo kultūros paveldo objektai–statiniai, iš jų apie 300 šešimėninkų. Pastebima, jog nekilnojamojo kultūros paveldo fizinė būklė Lietuvoje kasmet blogėja, tą sąlygoja netinkamas kultūros paveldo objektų valdymas. Valdytojai paveldo statinių tinkamai neprižiūri dėl ribotų finansinių galimybių arba dėl aplaidumo, o kartais netgi piktavališkai, siekdami savaiminio neprižiūrimo paveldo statinių sunykimą.

⁷ 2015 m. atliktas [Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos \(tvarkybos\) paskatų sistemos vertinimas](#).

Tačiau taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pradėjus informavimo priemonėse ir specialiuose renginiuose skelbti apie kompensavimo galimybes valdytojams, kasmet didėja valstybės saugomų kultūros paveldo objektų valdytojų susidomėjimas galimybe susigrąžinti paveldo tvarkybos darbams skirtų lėšų dalį. Vis daugiau kultūros paveldo objektų valdytojų įsipareigoja leisti visuomenei pažinti jiems priklausančius kultūros paveldo objektus, atitinkamai didėja privačiomis lėšomis tvarkomų objektų skaičius. Nuo 2015 m. didinami valstybės asignavimai kompensacijomis už privačių kultūros paveldo objektų ir kilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbus, kadangi didėjant privačiai iniciatyvai, lėšų poreikis kompensacijoms didėja. 2017 m. kompensavimui už kultūros paveldo objektų valdytojų patirtas išlaidas skiriamos valstybės biudžeto lėšos lyginant su 2015 m. didėjo 76 proc., tam skiriant kiek daugiau nei 640 tūkst. eurų. Iš viso kompensuotos išlaidos 25 kultūros paveldo objektų valdytojams ir 2 kilnojamųjų kultūros vertybių valdytojams.

2017 m. pagal paveldotvarkos programas įgyvendinti 29 nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos projektai⁸, iš viso įgyvendinta 45 proc. nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos projektų nuo ataskaitiniais metais pagal paveldotvarkos programas vykdytų tvarkybos projektų skaičiaus.

Kultūros paveldo aktualizavimas ES lėšomis

Siekiant kompleksinio požiūrio ir efektyvesnių investicijų į kultūrą, kultūros politikos tikslai buvo susieti su 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos prioritetais, suteikiant galimybes Kultūros ministerijai priemonių ir projektų finansavimo sąlygose tiesiogiai formuoti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos bei efektyvaus pritaikymo kultūros bei susijusioms paslaugoms tikslus.

2017 m. į 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos lėšomis finansuotinių valstybės projektų sąrašus įtraukta aktualizuotinių valstybės kultūros paveldo objektų projektų už 92 proc. jų įgyvendinimui numatytų lėšų, taip pat baigti sudaryti regionų projektų sąrašai, t.y. į juos įtraukta aktualizuotinių savivaldybių kultūros paveldo objektų projektų už visas jų įgyvendinimui numatytas lėšas. Iš viso 2017 m. finansavimas skirtas 17 valstybės kultūros paveldo objektų projektų (iš viso iki 2017 m. pab. valstybės kultūros paveldo objektams išmokėta 2,4 mln. eurų ES lėšų) bei 28 savivaldybių kultūros paveldo objektų projektų (iš viso iki 2017 m. pab. savivaldybių kultūros paveldo objektams išmokėta 947 tūkst. eurų ES lėšų), prasidėjo šių projektų įgyvendinimas ir lėšų išmokėjimas, deja, dalies savivaldybių kultūros paveldo objektų projektų paraiškų pateikimo laikas atidedamas, dėl ko vėlinasi šių projektų sutarčių pasirašymo ir projektų įgyvendinimo laikas. Nepaisant to, planuojama, kad iki 2018 m. pabaigos prasidės ir įsibėgės visų projektų įgyvendinimas ir suplanuotos ES ir valstybės biudžeto lėšos bus investuotos efektyviai ir laiku.

EEE finansinio mechanizmo kultūros programų įgyvendinimas

2017 m. sėkmingai baigtos įgyvendinti 2009–2014 m. EEE finansinio mechanizmo programos kultūros srityje: programos LT06 „Kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimas ir atgaivinimas“ lėšomis išsaugota ir visuomenės reikmėms pritaikyta 19 kultūros paveldo objektų, o programos LT07 „Europos kultūros paveldo kultūros ir menų įvairovės skatinimas“ lėšomis finansuota 11 tarptautinių kultūros ir meno projektų, prisidėjusių prie profesionalaus meno sklaidos regionuose, kultūros darbuotojų kompetencijų kėlimo ir menininkų mobilumo didinimo. Įgyvendinus šias programas bei atlikus nepriklausomą EEE investicijų į kultūros paveldą poveikio vertinimą⁹, bendrai rezultatai vertinami teigiamai, tačiau atkreipiamas dėmesys į didesnio autentiškumo išsaugojimo lygio poreikį ir Lietuvių liaudies buities muziejaus valdomo Salų kaimo (Ignalinos r.) nepritaikymo visuomenės poreikiams problemas. Ateityje investuojant į kultūros paveldą svarbu iš karto įvesti poprojektinius rodiklius ir numatyti pasekmes už jų nevykdymą siekiant užtikrinti tinkamą kultūros paveldo autentiškumo išsaugojimą bei įveiklinimą baigus įgyvendinti projektus.

⁸ Įgyvendinta 16 projektų pagal Paveldotvarkos, 5 – pagal Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje, 3 – pagal Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų ir 5 – pagal Jono Pauliaus II piligrimų kelio kūrimo ir jo objektų pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms programas.

⁹ 2017 m. atliktas [2009–2014 m. EEE finansinio mechanizmo programos „Kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimas ir atgaivinimas“ socialinis-ekonominis poveikio vertinimas](#).

Kultūros paveldo atvėrimas visuomenei muziejuose

2017 m. Lietuvos muziejuose apsilankė virš 3,9 mln. lankytojų. Lyginant su 2016 m., muziejų lankytojų skaičius išliko labai panašus, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad kultūros ministro valdymo srities muziejai pritraukė 10 proc. daugiau lankytojų nei 2016 m. – per 2,3 mln. Tam, nepaisant to, kad dėl avarinės Gedimino kalno būklės buvo uždarytas gausiai lankomas Gedimino pilies bokštas, įtakos turėjo aktyvi muziejų veikla atnaujinant nuolatinės ekspozicijas, rengiant parodas, organizuojant kultūrinius ir edukacinius renginius. Lankomiausiais muziejais jau kelerius metus iš eilės išlieka Lietuvos jūrų muziejus, Trakų istorijos muziejus, Lietuvos dailės muziejus, Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai bei Lietuvos nacionalinis muziejus – juose 2017 m. apsilankė net apie 38 proc. visų Lietuvos muziejų lankytojų.

Šiuolaikinio muziejaus vizija – mūsų visų moderni, kūrybiška, gyva, atvira, artima kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo puoselėjimo ir pažinimo erdvė, suteikianti visuomenei galimybę kurti geresnę ateitį. To siekiant 2017 m. muziejuose buvo atnaujinta daugiau kaip 160 ekspozicijų, kuriose vis dažniau taikomi inovatyvūs ir interaktyvūs kūrybiniai sprendimai. Muziejų surengtuose edukaciniuose užsiėmimuose (apie 24 tūkst.) 2017 m. apsilankė daugiau kaip 491 tūkst. dalyvių. Siekiant didinti muziejų teikiamų paslaugų ir kuriamų kultūros produktų pasiekiamumą, kokybę ir konkurencingumą rinkoje, muziejuose buvo kuriamos naujos lankytojų aptarnavimo paslaugos, taip pat įdiegtos naujos e. paslaugos ir e. produktai vartotojams (audio ir vaizdo gidai, bilietų rezervavimo ir pirkimo sistemos ir pan.). Plėtojant muziejų tarpusavio bendradarbiavimą bei bendradarbiavimą su kitomis kultūros, mokslo, verslo bei visuomeninėmis organizacijomis rengiant parodas, iš viso 2017 m. muziejuose buvo surengta apie 2 tūkst. parodų, iš kurių 169 – tarptautinės parodos.

Siekiant sistemingai planuoti muziejų veiklą, aiškiai identifikuojant valstybės muziejams keliamus tikslus, nustatyti konkrečius sisteminius dalykus, t.y. atsakyti į esminius muziejų sistemos klausimus nacionaliniu, valstybiniu ir kitais lygmenimis bei suderinti skirtingus muziejų finansavimo modelius ir galimybes su muziejų įgyvendinamomis funkcijomis, pradėta rengti nacionalinė muziejų koncepcija pagal darnios plėtros principus. Numatoma, jog koncepcijoje bus išgryninta muziejų teisinė bazė, muziejų infrastruktūra, muziejų turimi išteklių (materialiniai ir žmogiškieji), nustatant pagrindines muziejų funkcijas ir tikslus, aptariant muziejų valdybą valstybiniu ir instituciniu lygmeniu bei muziejų sąveiką su vartotoju.

Taip pat siekiant, ugdyti vaikų ir jaunimo kompetencijas kultūros srityje, padėti vaikams ir jaunimui užmegzti unikalų santykį su šalies paveldu ir istorine atmintimi bei taip skatinti kultūros prieinamumą visoje Lietuvoje, pasirengta bandomojo mokinių nemokamo muziejų lankymo modelio 2018 m. įgyvendinimui – atlikta muziejų lankytojų grupių (moksleiviai, asmenys, kuriems sukako valstybinio socialinio draudimo senatvės pensijos amžius) analizė, svarstytos nemokamo muziejų lankymo įgyvendinimo alternatyvos. Atitinkamai siekiant užtikrinti kultūros prieinamumą bei vaikų ir jaunimo kultūrinių kompetencijų ugdymą, bendradarbiaujant su Lietuvos muziejų asociacija, nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. iki gruodžio 31 d. Lietuvos muziejai visus Lietuvos mokinius pakvietė į Kultūros ministerijos iniciuotą specialią muziejų kultūrinio svetingumo programą „Vasario 16-osios kūrėjai ir puoselėtojai“, kurios renginiuose, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo išvakarėse, visi moksleiviai galėjo lankytis nemokamai.

Pilietinės tautinės savimonės stiprinimas

2017 m. Lietuvai minint svarbias datas, kuriomis skatinamas kultūrinės ir istorinės tapatybės išlaikymas, ugdomi visuomenės tolerancijos, pilietiniai ir patriotiniai jausmai, Kultūros ministerija bendradarbiaudama su kitomis institucijomis parengė ir įgyvendino šias valstybinių švenčių ir atmintinų bei istorinių datų – Valstybės vėliavos dienos, Laisvės gynėjų dienos, Valstybės atkūrimo dienos, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos, Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos, Gedulo ir vilties dienos, Okupacijos ir genocido dienos bei Lietuvos žydų genocido aukų atminimo dienos – minėjimo programas. 2017 m. minėtos ir šios istorinės datos bei Lietuvos kultūrai ir istorijai nusipelnusių asmenybių jubiliejai: Reformacijos 500-osios metinės, semiotiko, kalbininko Algirdo Juliaus Greimo 100-osios gimimo metinės, poeto Kazio Bradūno 100-osios gimimo metinės, rašytojos Ievos Simonaitytės 120-osios gimimo metinės, poeto, publicisto, vertėjo, literatūros tyrinėtojo Tomo Venclovos 80-ies metų sukaktis. Iš viso istorinės–kultūrinės

atminties išsaugojimo iniciatyvose, kurias 2017 m. organizavo Kultūros ministerija, apsilankė per 254 tūkst. žmonių (didžioji dalis jų šventinius renginius, specialiai sukurtas apybraižas žiūrėjo per televiziją, taip pat daug dėmesio sulaukė Valstybės atkūrimo dienos renginiai – valstybingumo maršrutuose „Geltona.žalia.raudona“ dalyvavo virš 46 tūkst. dalyvių).

Taip pat 2017 metai buvo paskelbti Lietuvių kalbos kultūros, Tautinio kostiumo bei Piliakalnių metais, kurių metu aktyviai vykdytos veiklos, skirtos: lietuvių kalbos puoselėjimui, jos populiarinimui, kalbos politikos klausimams kultūros ir švietimo erdvėje; tautinio kostiumo, kaip vieno iš tautos ir valstybės simbolių, etninio tapatumo ir nacionalinės kultūros išraiškos formos svarbos išryškinimui; piliakalnių – baltų kultūros ir ankstyvosios Lietuvos valstybės simbolio, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybingumo liudijimo ir tautinio atgimimo sąjūdžio įkvėpimo šaltinio, taip pat lietuvių tautos tapatumą stiprinančios vertybės bei jų apsaugos svarbos išryškinimui bei siekiant Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio išvakarėse sutelkti tautą ir įkvėpti jai pasididžiavimo.

Siekiant nustatyti pasiūlymų skelbti atmintinus metus atrankos kriterijus, Lietuvos valstybei reikšmingų istorinių įvykių, nusipelnusių asmenybių jubiliejų minėjimų planų sudarymo ir tvirtinimo tvarką, taip pat sudaryti sąlygas tinkamai paminėti Lietuvos svarbiausių istorinių įvykių ir Lietuvai nusipelnusių asmenybių jubiliejų datas prasmingomis, visuomenę plačiai įtraukiančiomis minėjimo iniciatyvomis, skatinant Lietuvos Respublikos piliečių sąmoningą kultūrinės tapatybės konstravimą, stiprinant jų pagarbą valstybei, jos istorijai, nacionalinei kultūrai, tradicijai ir paveldui, 2017 m. parengta Valstybinių jubiliejų ir kitų sukakčių minėjimo koncepcija.

Siekiant sutelkti Lietuvos seniūnijas kultūrinėms, pilietinėms iniciatyvoms, stiprinti arčiausiai žmogaus esančios vietos savivaldos grandies – seniūnijos – bendruomeniškumą ir atsakomybę už valstybę, jos saugumą ir klestėjimą bei įgyvendinant Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimui skirtas iniciatyvas, Kultūros ministerija atliko parengiamuosius darbus 2018 m. startuojančiam nacionaliniam Lietuvos seniūnijų konkursui „Valstybę kuriame mes“ – patvirtinti konkurso nuostatai ir dalyvio anketos forma, parengtas veiksmų planas. Taip pat 2017 m. vykdyti projekto „Gloria Lietuvai“ parengiamieji darbai, kurio kulminacija – iškilmingas koncertas 100 Lietuvos varpų skambinant šlovę Lietuvai įvyko 2018 m. vasario 16 d. Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre, Lietuvai minint Valstybės atkūrimo šimtmetį.

3 strateginis tikslas.

ŽINIOS: Užtikrinti informacijos prieinamumą visuomenei

Informacijos prieinamumas – pagrindinė demokratijos, visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymo ir jos konkurencingumo sąlyga. Įgyvendinant strateginį tikslą siekiama kurti atsakingą, tolerantišką ir plačiai prieinamą viešąją informacinę erdvę – visuomenę aprūpinama informacija viešosiose bibliotekose, skatinama Lietuvos kultūrai reikšmingos literatūros leidyba ir sklaida, skatinamas skaitymas. Taip pat sudaromos sąlygos žmogui stiprinti gebėjimus suvokti vykstančius procesus, prisitaikyti prie šiuolaikinio gyvenimo pokyčių, lavinti kritinį mąstymą.

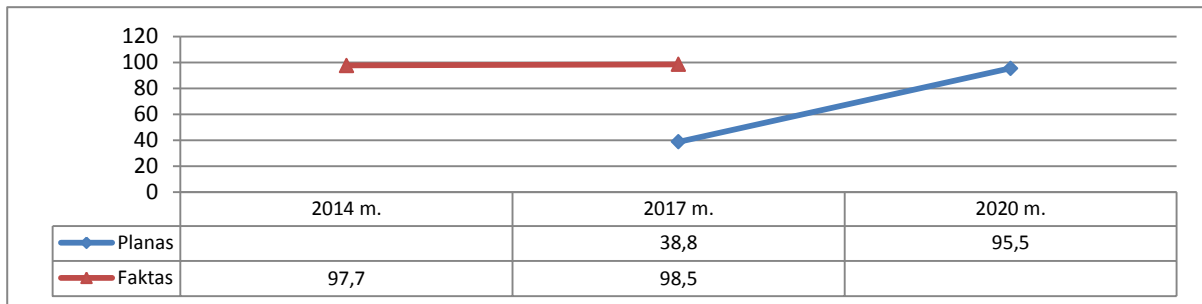
3 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)
03-03	Visuomenės informacinis aprūpinimas ir viešosios informacijos sklaida	10044	10090	10054	100
Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama		–	–	–	–

Strateginio tikslo pasiekimui matuoti buvo nustatyti du efekto vertinimo kriterijai:

E-03-01: Gyventojų nuomonė apie bibliotekų paslaugų kokybės pokyčius,

E-03-02: Lietuvos medijų raštingumo rizikos lygis.

5 grafikas. Gyventojų nuomonė apie bibliotekų paslaugų kokybės pokyčius, proc.

Duomenų šaltinis: 2017 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“¹⁰ rezultatai atskleidė, kad po didelio kultūros sričių (tame tarpe ir bibliotekų) kokybės pagerėjimo 2014 m. (daugumos kultūros sričių kokybę gyventojai vertino kaip pagerėjusią), 2017 m. situacija stabilizavosi, t.y. didžioji dalis gyventojų kultūros kokybę vertina kaip nepakitusią; kultūros kokybės pagerėjimą ar pablogėjimą nurodo gerokai mažesnės gyventojų grupės. Apskritai iš visų kultūros sričių paslaugų geriausiai gyventojai vertina viešųjų bibliotekų paslaugų kokybę – viešųjų bibliotekų kokybės progresas didžiausias abejais tiriamaisiais laikotarpiais. Ateinančiais metais tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ ekspertų nuomone numatomas minimalus viešųjų bibliotekų teikiamų paslaugų kokybės vertinimo suprastėjimas, nes 2017 m. užfiksuotas labai aukštas pasitenkinimas viešųjų bibliotekų paslaugomis, prie kurio, tikėtina, labai prisidėjo tai, jog 2016 metai buvo Bibliotekų metai, 2013–2016 metais buvo įgyvendinamos „Bibliotekos pažangai 2“ projekto veiklos ir pan. Vis dėlto prognozuojame, kad pavyks išlaikyti esamą teikiamų paslaugų kokybės vertinimą, nes 2018 m. pradėdamas įgyvendinti didelės apimties kompiuterizavimo projektą, paraleliai bibliotekose bus vykdomi gyventojų skaitmeninio raštingumo mokymai, taip pat Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka pradės įgyvendinti skaitmeninio projektus: „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės vystymas“ ir „Modernaus elektroninio turinio išsaugojimas ir sklaida“.

Taip pat pažymėtina, kad planinė vertinimo kriterijaus reikšmė ir pasiektas rezultatas nelygintini, nes 2017 m. atliekant tyrimą buvo pakeista kultūros paslaugų kokybės vertinimo rodiklio apskaičiavimo metodika, o planinė šio vertinimo kriterijaus reikšmė planuota pagal 2014 m. atlikto tyrimo prognozuotą reikšmę, kuri buvo skaičiuota taikant kitą skaičiavimo algoritmą.

2017 m. pabaigoje pirmą kartą buvo nustatytas Lietuvos visuomenės žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygis – 37,8 proc. Prognozuojama, kad šis rodiklis ateityje turėtų didėti dėl augančios vartotojų edukacijos (2020 m. turėtų siekti 39 proc., o 2023 m. – 41,3 proc.). Atitinkamai remiantis 2017 m. atlikto Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio nustatymo tyrimo¹¹ duomenimis, keistina efekto vertinimo kriterijaus E-03-02 formuluoته į „Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygis“ bei prognozuojamos vertinimo kriterijaus reikšmės. Dėl šio pakeitimo jau kreiptasi į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, į kurį įtrauktas šis vertinimo kriterijus, pakeitimo.

2017 M. SVARBIAUSI DARBAI IR JAIS PASIEKTI REZULTATAI

Informacijos išteklių prieinamumas

Lietuvos bibliotekos – tai didelio potencialo informacinė infrastruktūra, užtikrinanti visuomenės narių mokymosi visą gyvenimą, socialinės ir ekonominės gerovės plėtojimą bei poveikio šalies ir regionų raidai didinimą. 2017 m. bibliotekose apsilankė daugiau nei 38,9 mln. žmonių, iš jų virtualūs apsilankymai sudarė 43 proc. – išlaikytos 2016 m. tendencijos (virtualių lankytojų skaičius padidėjo 6

¹⁰ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

¹¹ Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio nustatymo tyrimą numatoma atlikti kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2017 m.

proc.). 2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“¹² duomenimis, bent vieną knygą per metus perskaito 66 proc. Lietuvos gyventojų (atitinka 2013 m. ES šalių vidurkį¹³) (dažniausiai perskaitomos 3–6 knygos). Per 2014–2017 m. sumažėjo gyventojų, kurie per metus neperskaito nė vienos knygos, dalis, ir padaugėjo skaitančių lietuvių kalba parašytą grožinę literatūrą. Iš negrožinės literatūros labiausiai skaitomomis išlieka saviugdų ir istorinės knygos. Tuo tarpu viešosiose bibliotekose bent kartą per metus apsilanko beveik kas trečias Lietuvos gyventojas (atitinka 2013 m. ES šalių vidurkį¹⁴), o maždaug kas dešimtas lankosi jose bent kartą į 2 mėnesius. Lietuvos gyventojų lankymasis viešosiose bibliotekose per pastaruosius metus reikšmingai nekito. Remiantis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos statistiniais duomenimis, vienas šalies gyventojas per metus bibliotekose apsilanko 11 kartų, pasiskolina vidutiniškai 10 leidinių.

Bibliotekų fondai – aprūpinimas informacija ir dokumentais

Siekiant plėtoti informacinių išteklių (įskaitant skaitmenines paslaugas), atitinkančių šalies gyventojų informacinius poreikius, prieinamumą, nuolat gerinamos sąlygos Lietuvos gyventojams naudotis bibliotekų teikiamomis paslaugomis bei informacija – 2017 m. šalies viešosios bibliotekos įsigijo 245357 fizinių vienetų, 60104 pavadinimų naujų spaudinių, vaizdo ir garso, elektroninių bei kitų dokumentų, kuriais aprūpinta 60 savivaldybių viešųjų bibliotekų ir 5 apskričių viešosios bibliotekos. Tarp šių dokumentų juntama sparčiai tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje populiarėjanti alternatyva įprastoms, popierinėms knygų versijoms – el. knygos. Vis didėjanti jų pripažinimą tarp vartotojų lemia knygos interaktyvumas, ekologiškumas, galimybė tekstą papildyti vaizdais bei garsais, paprastesnis ir kur kas greitesnis platinimas. 2017 m. atnaujinta ir įsigyta 1710 pavadinimų el. knygų (42 proc. daugiau nei 2016 m.) bei 8447 licencijos prieigai prie jų.

Vis dėlto, valstybės biudžeto lėšos, skiriamos viešosioms bibliotekoms dokumentams įsigyti, neatitinka šalies gyventojų poreikių ir ES šalių vidurkio – Lietuvoje didžiausias finansavimas viešosioms bibliotekoms dokumentams įsigyti buvo skirtas 2008 m. (2519 tūkst. eurų), kuris 2010 m. sumažintas beveik 4 kartus (iki 649 tūkst. eurų). 2017 metais kaip ir 2016 m. šiam tikslui skirta 1,9 mln. eurų (vienam gyventojui teko 0,69 euro, kai ES šalių vidurkis – 1,22 euro, Estijoje – 2,32 euro). Norėdama pasiekti ES šalių vidurkį, Lietuva turėtų beveik 2 kartus (lyginant su Estija – 3 kartus) padidinti valstybės finansavimą dokumentams viešosiose bibliotekose įsigyti.

Siekiant atlikti sistemingą bibliotekų fondų valdymo reglamentavimo situacijos Lietuvoje ir užsienio patirties analizę, identifikuoti esmines problemas, numatyti tendencijas ir sukurti integralią visų tipų bibliotekų informacijos išteklių (spausdintų, garsinių, regimųjų, Brailio raštu, elektroninių) fondo valdymo sistemą Kultūros ministerijos užsakymu Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka atlieka Lietuvos bibliotekų fondo valdymo efektyvumo tyrimą, kurio pagrindu 2018 m. numatoma parengti Lietuvos bibliotekų informacijos išteklių fondo valdymo koncepciją ir rekomendacijas jos įgyvendinimui.

Socialinės bei informacinės atskirties gyventojų grupių integracija

Kultūros ministerija, siekdama didinti kultūros paslaugų prieinamumą bei gerinti kultūros paslaugų kokybę didelį dėmesį skiria socialinės bei informacinės atskirties gyventojų grupėms – nuoseklaus Lietuvos aklųjų bibliotekos darbo bei sėkmingai vykdytos savanorystės ir projektinės veiklos dėka 2017 m. išleisti 509¹⁵ leidiniai, skirti asmenims, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto (68 leidiniais daugiau nei 2016 m.). Taip pat 2017 m. pirmą kartą skirtos lėšos aprūpinti bibliotekas socialinės bei informacinės atskirties gyventojų grupėms skirta įranga bei priemonėmis – bibliotekose buvo atlikti žmonių su negalia poreikių tyrimai, organizuoti asmenų su negalia aptarnavimo mokymai bibliotekų specialistams, bibliotekų patalpos pritaikytos specialiųjų poreikių asmenims (įkurtos specialios edukacijų erdvės, įdiegtos išmanios programos, leidžiančios geriau orientotis bibliotekose bei naudotis jų paslaugomis), sukurtos naujos virtualios paslaugos,

¹² Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

¹³ ES mastu 2013 m. atlikti harmonizuoti tyrimai – [Special Eurobarometer 399: Cultural access and participation](#).

¹⁴ ES mastu 2013 m. atlikti harmonizuoti tyrimai – [Special Eurobarometer 399: Cultural access and participation](#).

¹⁵ Skirtingų pavadinimų Brailio rašto, DAISY formato, garsiniai leidiniai.

organizuoti kultūriniai ir edukaciniai renginiai, skirti žmonėms su negalia. Šias įgyvendintas veiklas gyventojai įvertino teigiamai, sukurtomis naujomis paslaugomis noriai naudojasi, bibliotekos sulaukė ne tik gerų atsiliepimų, bet ir prašymų tęsti šias veiklas, todėl planuojama ir toliau plėtoti socialinės bei informacinės atskirties gyventojų grupėms skirtas paslaugas bei įtraukti į jas savivaldybių viešąsias bibliotekas.

Skaitmeninių kompetencijų ugdymas

Šalies viešosios bibliotekos reikšmingai prisideda prie Lietuvos gyventojų skaitmeninės atskirties mažinimo, sudarydamos sąlygas ir skatindamos juos įgyti žinių ir įgūdžių, kad jie sėkmingai ir visapusiškai naudotųsi informacinių ir ryšių technologijomis savo gyvenimo kokybei gerinti. Viešos prieigos kompiuteriai ir interneto paslaugos viešosiose bibliotekose užtikrina informacinių ir ryšių technologijų fizinį prieinamumą gyventojams, ypač geografiškai nutolusiose vietovėse (kaimuose). Lietuvos bibliotekų statistikos duomenimis 2017 m. viešosiose bibliotekose veikė 5925 vartotojams skirtos kompiuterizuotos darbo vietos prijungtos prie interneto. Kadangi ši infrastruktūra greitai sensta, Kultūros ministerijos vykdomu tęstiniu investicijų projektu „Bibliotekų kompiuterizavimas“ siekiama išlaikyti sukurta viešos prieigos gyventojams infrastruktūrą viešosiose bibliotekose, atsižvelgiant į naudingą kompiuterinės įrangos tarnavimo laiką, technologinę pažangą bei besikeičiančius gyventojų poreikius. Bibliotekininkų organizuojami skaitmeninio raštingumo mokymai ir konsultacijos mažina gyventojų skaitmeninių įgūdžių skirtumus visoje šalies teritorijoje bei prisideda prie elektroninių viešųjų ir verslo paslaugų naudojimo skatinimo – viešos prieigos registracijos ir statistikos sistemos duomenys rodo, kad 2017 m. viešosiose bibliotekose skaitmeninio raštingumo mokymo renginiuose apmokyti ir konsultuoti 224 252 gyventojai.

Vis dėlto skiriamos valstybės biudžeto lėšos (2017 m. skirta 203 tūkst. eurų, nupirkti 187 kompiuteriai) nėra pakankamos siekiant nuolat ir tolygiai atnaujinti kompiuterinę įrangą viešosiose bibliotekose. 2018 m. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka kartu su Kultūros ministerija įgyvendins projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“, skirtą atnaujinti kompiuterinę ir programinę įrangą šalies viešosiose bibliotekose, tačiau ateityje būtina numatyti pakankamą valstybės finansavimą šios infrastruktūros palaikymui ir nuolatiniam atnaujinimui.

Literatūros sklaida, leidyba

Skatinant lietuvių literatūros sklaidą užsienyje pastaraisiais metais suintensyvėjo bendradarbiavimas su užsienio leidėjais, literatūros vertėjais bei ekspertais, ypač vokiečiųkalbiais bei britų – 2017 m. pasiekti susitarimai dėl 32 vertimų ir 24 bandomųjų lietuvių literatūros vertimų į užsienio kalbas, surengtos 3 rezidencijos ir 1 seminaras Lietuvoje lietuvių literatūros vertėjams. Šiais vizitais ir susitikimais suteiktas papildomas impulsas užsienio leidėjams versti ir leisti lietuvių autorius: 2017 m. pasirašytos 8 sutartys dėl lietuvių literatūros kūrinių vertimo ir leidimo anglų ir 2 – vokiečių kalbomis.

Knygų mugės

2017 m. tarptautinėje Leipcigo knygų mugėje bei Leipcigo mieste pristatyta Lietuvos kaip šalies viešnios literatūrinių bei kultūrinių renginių programa, tema – moderniosios Lietuvos šimtmetis (1918–2018), kuri sulaukė didelio partnerių Vokietijoje ir Lietuvoje susidomėjimo. Leipcigo knygų mugėje Lietuva prisistatė net su 26 naujais lietuvių literatūros vertimais į vokiečių kalbą dalyvaujant autoriams, pristatytas Lietuvos nacionalinis standas su 236 knygų ekspozicija, surengti 59 literatūriniai renginiai mugėje ir mieste: knygų pristatymai, skaitymai, diskusijos. Taip pat Leipcigo mieste surengta 12 šiuolaikinės Lietuvos kultūros pristatymo projektų – lydimųjų renginių (muzikos, kino, fotografijos, šiuolaikinio meno). Taip pat intensyviai ruošiamasi Lietuvos, Latvijos ir Estijos prisistatymui Londono knygų mugėje 2018 metais: suorganizuoti 4 Jungtinės Karalystės leidėjų, leidybos ir literatūros profesionalų bei anglakalbės literatūros leidėjų vizitai Lietuvoje (iš viso atvyko 19 žmonių); suderinta ir pasirašyta sutartis su Britų taryba dėl bendradarbiavimo rengiant ir įgyvendinant kultūrinių renginių programą su atrinktais Lietuvos rašytojais. Lietuvos prisistatymas 2017 m. Leipcigo bei 2018 m. Londono knygų mugėse įtrauktas į *Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio* minėjimo programą.

Skatinant skaitymą, stiprinant skaitymo įgūdžius bei siekiant sudaryti galimybes Lietuvos

visuomenei ir užsienio svečiams susipažinti su svarbiausiomis literatūros ir knygos kultūros aktualijomis, paskatinti naudotis inovatyviomis bibliotekų ir muziejų paslaugomis, ugdyti vaikų ir jaunimo kultūrinę savimonę, kasmet organizuojamas didžiausias ir svarbiausias leidybos sektoriaus renginys Lietuvoje, taip pat dažnai vadinamas ir svarbiausiu kultūriniu įvykiu Lietuvoje – tarptautinė Vilniaus knygų mugė. 2017 m. šios jau XVIII knygų mugės lankytojams buvo pasiūlyta 400 renginių kultūrinė programa: knygų pristatymai, susitikimai su Lietuvos ir užsienio autoriais ir literatūros skaitymai, įvairūs renginiai kūrybinėje studijoje, Bibliotekų erdvėje, muzikos salėje, diskusijos, meno parodos bei kt. Iš viso mugė pritraukė 303 dalyvius iš 9 šalių, 29 užsienio svečius iš 12 šalių bei 62840 lankytojų.

Lietuvos literatūra, leidyba ir knygos menas 2017 m. taip pat pristatyti tarptautinėse Londono knygų bei Bolonijos vaikų knygų mugėse. Iš viso užsienio knygų mugėse surengti 72 lietuvių literatūros renginiai, juose apsilankė 3000 žmonių.

Visuomenės informavimo politika

Visuomenės informavimo politikos srityje šiandien kyla įvairių iššūkių, todėl siekiant įtvirtinti Kultūros ministerijos kaip politiką formuojančio valstybės institucijos vaidmenį jai pavestose srityse ir vykdyti koordinuotą visuomenės informavimo politiką, 2017 m. pabaigoje įsteigta Kultūros ministerijos Medijų taryba – patariamoji institucija, atliekanti eksperto ir konsultanto funkcijas analizuojant, vertinant ir sprendžiant visuomenės informavimo srities politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimus.

Formuoti ir koordinuoti aiškiais valstybės prioritetais grįstą visuomenės informavimo politiką trukdo strateginių dokumento nebuvimas. Atsižvelgiant į tai, o taip pat siekiant identifikuoti svarbiausias problemas ir potencialias grėsmes bei apibrėžti visuomenės informavimo politikos formavimo tikslus, parengtas Visuomenės informavimo politikos 2018–2022 metams strateginių kryptių projektas, kuriame išskirtos pagrindinės šios strateginės veiklos kryptys: 1) koordinuota visuomenės informavimo politika; 2) turinio kokybė, įvairovė, prieinamumas ir patikimumas; 3) visuomenės informavimo aplinka – skaidrumas ir nepriklausomumas; 4) tvari ir kurti skatinanti valstybės parama ir mokesčių politika; 5) medijų informacinis raštingumas, atsparumas informacinėms grėsmėms.

Lietuvoje iki šiol nėra vieningos viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinės sistemos, kuri suteiktų galimybę vienoje vietoje vykdyti viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų paiešką ar duomenų pasikeitimo stebėseną pagal visuomenės informavimo priemonės pavadinimą, duomenys apie šiuos subjektus nėra skelbiami atviru duomenų formatu. Tarp skirtingų informacinių sistemų nėra technologinių duomenų sąsajų, kurios užtikrintų duomenų tikslumą ir patikimumą, o dėl skirtingose sistemose tvarkomų viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų duomenų neproporcingai didėja deklaravimo našta ir šių sistemų administravimo, eksploataavimo, palaikymo kaštai. Sprendžiant šias problemas buvo parengtos ir priimtos Visuomenės informavimo įstatymo pataisos, kurios padės užtikrinti didesnę visuomenės informavimo procesų skaidrumą ir viešosios informacijos objektyvumą. Be to, 2019 m. pabaigoje bus įsteigta Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinė sistema, joje atveriant papildomus duomenis apie viešosios informacijos rengėjus (skleidėjus) ir jų veiklą.

Toliau ginant Lietuvos poziciją ir siekiant apsaugoti regiono informacinės erdvės saugumą, dalyvauta ES Tarybos Audiovizualinių klausimų darbo grupės posėdžiuose, kuriuose priimtas bendrasis požiūris dėl Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos (2010/13/ES) atnaujinto pasiūlymo. Svarbus šio dalyvavimo rezultatas – atsižvelgta į Lietuvos teiktus siūlymus, išlaikyta Lietuvai svarbi skubos procedūra, kuomet riboti laisvą programų priėmimą galima jau po antrojo pažeidimo, bei ypatingos skubos procedūra – kai kyla grėsmė visuomenės saugumui, įskaitant ir nacionalinį saugumą bei gynybą, laisvą programų priėmimą riboti galima nedelsiant, t.y. po pirmojo pažeidimo. Šie audiovizualinių žiniasklaidos paslaugų reguliavimo pakeitimai leistų greitai reaguoti į pastaraisiais metais Lietuvos informacinėje erdvėje itin padažnėjusius karo ir neapykantos (nesantaikos) kurstymo atvejus ir nedelsiant imtis atitinkamų priemonių.

Medijų ir informacinio raštingumo ugdymas

2017 m. pabaigoje pirmą kartą buvo atliktas Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio nustatymo tyrimas¹⁶, kuriuo nustatytas ir įvertintas gyventojų gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis, gebėjimas kritiškai vertinti žiniasklaidos priemonėse pateiktą informaciją bei jų komunikacinius gebėjimus. Taip pat ištirta, kaip gyventojai vertina lietuviškose žiniasklaidos priemonėse pateikiamą informaciją ir pačias žiniasklaidos priemones. Nustatytas Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygis – 37,8 proc. Nors prognozuojama, kad šis rodiklis ateityje turėtų didėti dėl augančios pačių vartotojų edukacijos (2020 m. jis turėtų siekti 39 proc., o 2023 m. – 41,3 proc.), šio lygio pokytį būtina periodiškai stebėti, taip pat ieškoti priežasčių, skatinančių arba mažinančių šio rodiklio augimą.

Siekiant stiprinti jaunimo gebėjimus kritiškai vertinti viešosios informacijos kanaluose pateiktą turinį, gebėjimą saugiai ir atsakingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, puoselėti pilietines ir demokratines vertybes bei per menines išraiškos formas skatinti medijų ir informacinį raštingumą, kritinį mąstymą, organizuotos edukacinės-kūrybinės dirbtuvės 14–18 m. mokiniams iš Vilniaus ir Šalčininkų rajonų bei Biržų miesto, Iš viso edukacinėse-kūrybinėse dirbtuvėse dalyvavo daugiau nei 100 moksleivių.

VšĮ „Spaudos radijo ir televizijos rėmimo fondas“, kurio viena iš dalininkų taip pat yra ir Kultūros ministerija, atsižvelgdama į iškilusį poreikį kritinio mąstymo mūsų visuomenėje plėtrai, kritiškam požiūriui į populiarius medijų turinį, masinės kultūros reiškinius ir medijų plėtros ideologiją skatinti, taip pat žiniasklaidos veikimo principams, jos etiniams standartams pažinti bei diegti gilesnio supratimo apie žiniasklaidos laisvės, skaidrumo ir atsakomybės pagrindus, 2017 m. parėmė 54 medijų raštingumo ugdymo projektus už daugiau nei 356 tūkst. eurų (20 proc. didesnė suma nei 2016 m.). Taip pat daugiau nei 258 tūkst. eurų dalinis finansavimas skirtas 38 visuomenės informavimo saugumą stiprinantiems projektams, kurie skirti nacionalinei viešajai erdvei stiprinti, istorinei ir kultūrinei atminčiai aktualizuoti; Lietuvos laisvės kovų ir pasipriešinimo okupacijoms istorijai pažinti, nacionaliniam orumui ir patriotiškumui ugdyti; informacinio saugumo problemoms ir informacinio karo metodams analizuoti; geopolitinių galių veikimui ir propagandos metodams pažinti ir kt.

4 strateginis tikslas.

PRIEINAMUMAS IR DALYVAVIMAS: Skatinti kultūros prieinamumą įvairioms visuomenės grupėms ir jų dalyvavimą kultūroje puoselėjant kultūros tradicijas bei kultūrinės raiškos įvairovę

Viena esminių kultūros ir meno institucijų funkcijų yra skleisti kultūrą visoje Lietuvoje, kurti patrauklią, pažinimo džiaugsmą teikiančią aplinką, kultūriškai šviesti visuomenę, ugdyti Lietuvos gyventojų pasitikėjimą savimi, skatinti didžiuotis savo šalies kultūros paveldu, gyvąja etninės kultūros tradicija ir kūryba. Strateginio tikslo įgyvendinimui ypač svarbus Kultūros rėmimo fondas – pagrindinis Lietuvos kultūros ir meno projektų finansavimo mechanizmas, remiantis architektūros, cirko, dailės, fotografijos, kino, muziejų, kultūros paveldo, literatūros, muzikos, šokio, tarpdisciplininio meno, tautodailės, teatro meno ir mėgėjų meno projektus, reikšmingai prisidedančius prie kultūros ir meno plėtros, sklaidos, prieinamumo, atvirumo bei atsinaujinimo visuose šalies regionuose.

4 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	
04-03	Kultūros prieinamumo visoje	1741	1744	1678	96

¹⁶ [Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio nustatymo tyrimas](#) atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2017 m.

	Lietuvoje didinimas ir visuomenės dalyvavimo kultūroje skatinimas				
	<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>	–	–	–	–
04-05	Kultūros rėmimo fondas	17179	18104	16764	93
	<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>	–	–	–	–

* Įkeltos 2016 m. viršplaninės pajamų iš mokesčių lėšos.

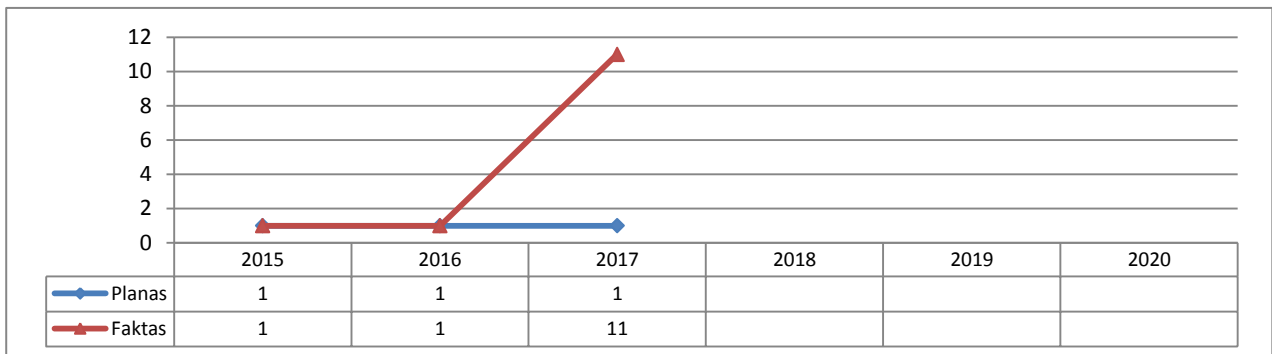
Strateginio tikslo pasiekimui matuoti buvo nustatyti šeši efekto vertinimo kriterijai:

E-04-01: Dalyvių meno mėgėjų kolektyvuose skaičiaus didėjimas,

E-04-02: Visuomenės narių, kurie linkę dalyvauti vykdant kultūrinę meninę veiklą, dalis,

E-04-03: Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis (scenos menai, vaizduojamieji menai, bibliotekos, filmai).

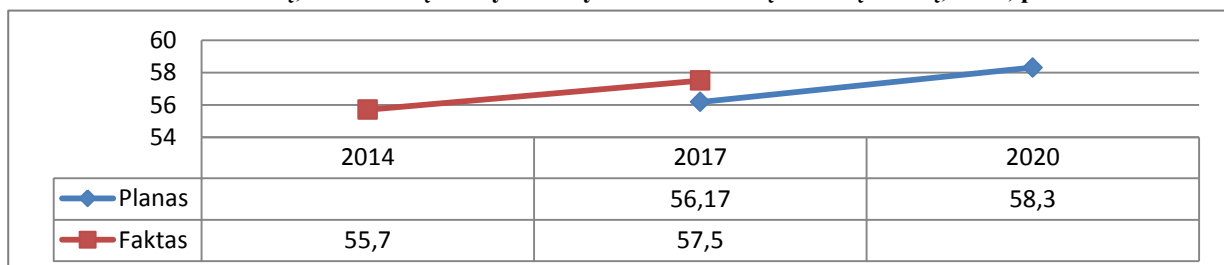
6 grafikas. Dalyvių meno mėgėjų kolektyvuose skaičiaus didėjimas, proc.

Duomenų šaltinis: Kultūros ministerijos administraciniai duomenys.

Dalyvių meno mėgėjų kolektyvuose skaičiaus didėjimas atspindi Lietuvos gyventojų aktyvumą dalyvaujant mėgėjų meno kolektyvų veikloje. Prasidėjus Dainų šventės pasirengimo darbams, jos programų rengimui, atrankoms, pastebimas mėgėjų meno kolektyvų suaktyvėjimas, dalyvių juose skaičiaus augimas (2017 m. 65 000 dalyviai, 2016 m. – 58 669 dalyviai). Vertinant dalyvių meno mėgėjų kolektyvuose dinamiką, pastebima, jog po Dainų šventės metų, mėgėjų meno kolektyvų renginių sumažėja, atitinkamai stabilizuojasi dalyvių skaičius meno mėgėjų kolektyvuose. Atkreipiame dėmesį, jog nuo 2018 m. šio vertinimo kriterijaus atsisakyta, kadangi jis nėra pakankamai informatyvus – rezultato vertinimo kriterijų lygmenyje nuo 2018 m. bus pradėtas skaičiuoti mėgėjų meno kolektyvų dalyvių skaičius.

7 grafikas. Visuomenės narių, kurie linkę¹⁷ dalyvauti vykdant kultūrinę meninę veiklą, dalis, proc.

Duomenų šaltinis: 2017 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“¹⁸ rezultatai atskleidė, jog nors vienoje kultūrinėje veikloje per pastaruosius 12 mėnesių dalyvavo 23 proc. Lietuvos gyventojų – aktyviausiai gyventojai dalyvauja socialiniuose tinkluose (55 proc.) bei su vaizduojamaisiais menais ir amatais susijusiose veiklose (25 proc.); scenos menų ir kultūros paveldo veiklose dalyvavo panašios gyventojų grupės (atitinkamai, 14 proc. ir 16 proc.); knygų ir spaudos, filmų bei interneto kultūrinėse veiklose dalyvavo nedidelės Lietuvos gyventojų grupės. Teoriškai

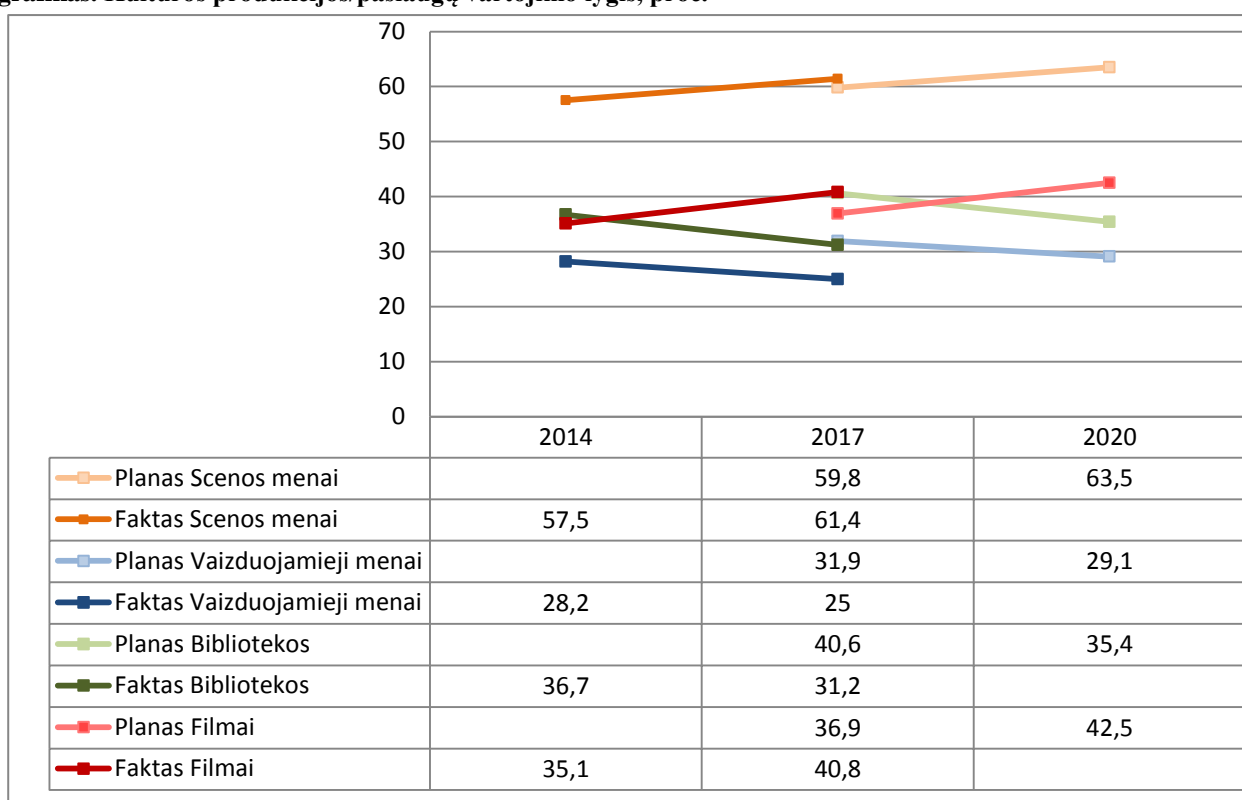
¹⁷ „Linkę“ – jau dalyvauja arba yra linkę dalyvauti.

¹⁸ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

įmanomas dalyvavimo kultūroje potencialas – 34 proc., t.y. dar trečdalį gyventojų potencialiai galima pritraukti dalyvauti kultūrinėse veiklose. Šalies mastu dalyvavimas kultūroje tiriamuoju laikotarpiu iš esmės nekito, tačiau stebimos pokyčio tendencijos – pozityvios. Atskirose kultūros srityse fiksuojami teigiami pokyčiai: labiausiai išaugo dalyvaujančiųjų socialiniuose tinkluose gretos, kiek padaugėjo dalyvių vaizduojamųjų menų, kultūros paveldo, scenos menų veiklose; potencialas dalyvauti veiklose kiek padidėjo filmų ir video, kultūrinių veiklų internete bei knygų ir spaudos veiklų atveju.

Apskritai Lietuvos gyventojus pagal dalyvavimą kultūroje ir kultūros vartojimą galima suskirstyti į 5 segmentus: masinės kultūros vartotojai (39 proc.), aktyvūs kultūros mylėtojai ir puoselėtojai (28 proc.), nusivylę ir apatiški kultūrai (21 proc.), vartojantys, bet ribotai dalyvaujantys kultūroje (7 proc.) ir ribojami, bet besidomintys (5 proc.). Palyginti su 2014 m., išaugo aktyvių kultūros mylėtojų ir puoselėtojų dalis: Lietuvos gyventojai pradėjo kiek aktyviau dalyvauti įvairiose kultūrinėse veiklose. Taip pat atkreipiamas dėmesys, jog ryšys tarp dalyvavimo kultūroje ir patriotiškumo, politinio aktyvumo, pasitikėjimo aplinka, laimės jausmo, dvasinės sveikatos ir kūrybiškumo vertinimo yra, tačiau dalyvavimas kultūroje yra šių veiksnių pasekmė, ne priežastis. T.y. kultūroje žmonės dalyvauja todėl, kad jie yra laimingi, dvasiškai sveiki, pasitikintys aplinka, kūrybiški, pilietiškai ir politiškai aktyvūs, ne atvirkščiai.

8 grafikas. Kultūros produkcijos/paslaugų vartojimo lygis, proc.

Duomenų šaltinis: 2017 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“¹⁹ duomenimis:

- Scenos meno renginiuose bent kartą per metus apsilanko daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų. Populiariausi scenos meno renginiai – teatro spektakliai ir populiariosios muzikos koncertai. Per pastaruosius metus lankymasis scenos meno renginiuose išaugo. Lyginant su 2014 m. duomenimis, gyventojų, bent kartą apsilankusių scenos meno renginiuose dalis padidėjo. 2017 m. Lietuva pagal lankymąsi balete, šokio spektaklyje arba operoje (16 proc.), priartėjo prie atitinkamo ES šalių vidurkio (18 proc.)²⁰; pagal gyventojų lankymąsi teatre Lietuva ES šalių vidurkį pranoksta (Lietuva –

¹⁹ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

²⁰ ES mastu 2013 m. atlikti harmonizuoti tyrimai – [Special Eurobarometer 399: Cultural access and participation](#).

34 proc., ES – 28 proc.²¹), tačiau smarkiai atsilieka nuo Latvijos ir Estijos; pagal gyventojų lankymąsi koncertuose Lietuva priartėjo prie atitinkamo Estijos ir Latvijos vidurkio (55 proc., kai ES šalių vidurkis – 35 proc.²²).

- Vaizduojamojo meno ir amatų paslaugas bei produkciją bent kartą per metus vartoja kas antras Lietuvos gyventojas: 40 proc. žiūri/klauso vaizduojamiems menams skirtas programas, 25 proc. lankosi vaizduojamojo meno parodose. Per 2014–2017 m. sumažėjo lankymasis parodose Lietuvoje, tačiau išaugo lankymasis parodose užsienyje.

- Viešosiose bibliotekose bent kartą per metus apsilanko beveik kas trečias Lietuvos gyventojas, o maždaug kas dešimtas lankosi jose bent kartą į 2 mėnesius. Lietuvos gyventojų lankymasis viešosiose bibliotekose per pastaruosius metus reikšmingai nekito ir atitinka ES šalių vidurkį – 31 proc.²³

- Filmai – labiausiai prieinama ir paklausia kultūros sritis Lietuvoje. Per 2014–2017 m. išaugo besilankančių kino teatruose skaičius: bent kartą kino teatre buvo keturi iš dešimt Lietuvos gyventojų.

Lyginant gautus rezultatus pastebima, kad didžiausio populiarumo sulaukia scenos menai, t. y. šios srities produkcijos/ paslaugų vartojimas yra didžiausias. Mažiausias – vaizduojamųjų menų.

2017 M. SVARBIAUSI DARBAI IR JAIS PASIEKTI REZULTATAI

Kultūros sklaida regionuose

Siekiant užtikrinti mėgėjų meno veiklos ir tradicinės kultūros tęstinumą, sudaryti sąlygas gyventojų meninei saviraiškai ir kūrybingumui skatinti, įgyvendinti projektus, užtikrinančius Lietuvos dainų švenčių tradicijos tęstinumą, stiprinančius etnografinių regionų savitumą, didinančius kultūros prieinamumą ir tradicijų puoselėjimą, skatinančius gyventojų dalyvavimą įvairių sričių mėgėjų meninėje veikloje, gerinančius sociokultūrinę aplinką Lietuvos regionuose, 2017 m. buvo surengti šie pagrindiniai mėgėjų meno renginiai: tarptautinis folkloro festivalis „Baltica“ skiriamas pasaulio tautų tradicijų įvairovei pažinti ir reprezentuojantis autentišką folklorą, natūraliai besitęsiančias arba rekonstruotas istorines įvairių tautų skirtingas kultūros tradicijas (suorganizuoti 45 renginiai Vilniuje, Birštone, Rumšiškėse, Kauno r., Molėtų r., Panevėžio r., Širvintų r., kuriuose dalyvavo 11 užsienio ir 53 Lietuvos grupės, apie 2 tūkst. dalyvių ir apie 26 tūkst. žiūrovų), tradicinė tremtinių šventė Ariogaloje „Su Lietuva širdy“ bei XI Lietuvos suaugusiųjų chorų konkursas, taip pat kiti meniniai ir mokomieji renginiai. Taip pat 2017 m. patvirtintas Lietuvoje rengiamų testinių prioritetinių mėgėjų meno 2018–2020 m. renginių sąrašas. Vadovaujantis 2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“²⁴ duomenimis, kultūroje dalyvauja 40,4 proc. mažų miestelių ir kaimų gyventojų. Regionų gyventojų dalyvavimas kultūroje per pastaruosius trejus metus reikšmingai išaugo (10,3 proc.), labiausiai tai lėmė reikšmingai išaugęs regionų gyventojų dalyvavimas su menais ir amatais susijusiose veiklose bei socialiniuose tinkluose.

Siekiant nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo, etninės kultūros tradicijų tęstinumo, Lietuvos etnografinių regionų istorinio ir kultūrinio savitumo išsaugojimo 2017 m. buvo toliau kuriama nematerialaus kultūros paveldo vertybių Sąvado informacinė sistema, užtikrinanti vertybių nustatymą, apsaugą ir informacijos apie vertybes sklaidą šalies ir tarptautiniu mastu – parengtas investicijų projektas, sukurtas plačiam visuomenei skirtas Sąvado internetinis puslapis <https://www.savadas.lnkc.lt>, kuris pagerino prieigą bei informacijos sklaidą, prisidėjo prie galimybės Sąvadu naudotis valstybės, mokslo ir studijų institucijoms bei švietimo įstaigoms, kitoms suinteresuotoms organizacijoms ir asmenims, skleisti informaciją apie šalies nematerialaus kultūros paveldo vertybes šalies ir tarptautiniu mastu.

Kultūros ministerijai pavedus Lietuvos nacionaliniam kultūros centrui naują kultūros centrų kultūros ir meno darbuotojų bei savivaldybių administracijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo funkciją, suaktyvėjo minėtų specialistų kvalifikacijos tobulinimo veikla. Tam tikrų kategorijų

²¹ ES mastu 2013 m. atlikti harmonizuoti tyrimai – [Special Eurobarometer 399: Cultural access and participation](#).

²² ES mastu 2013 m. atlikti harmonizuoti tyrimai – [Special Eurobarometer 399: Cultural access and participation](#).

²³ ES mastu 2013 m. atlikti harmonizuoti tyrimai – [Special Eurobarometer 399: Cultural access and participation](#).

²⁴ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

specialistams seminarų, mokymų specialiųjų gebėjimų ugdymui nebuvo ne vienerius metus (pvz. savivaldybių administracijos darbuotojams), kitiems jie visai nebuvo rengiami (garso, šviesos, vaizdo inžinieriams, operatoriams ir pan.), todėl 2017 m. buvo siekiama sudaryti atitinkamas galimybes tobulinti kvalifikaciją įvairių sričių kultūros specialistams. Iš viso organizuoti 60 kvalifikacijos kėlimo kursų, seminarų ir kitų kvalifikacijos tobulinimo renginių, kuriuose dalyvavo 3450 kultūros darbuotojų.

Lietuvos dainų šventės

2017 m. įgyvendinant Dainų švenčių tradicijos tęstinumo programą, buvo vykdomi itin svarbaus ir vieno pagrindinių Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programos renginių – visuotinės dainų šventės „Vardan tos...“ pasirengimo darbai: parengta 10 Dainų šventės programų, pradėtos vykdyti mėgėjų meno kolektyvų, pretenduojančių dalyvauti dainų šventėje, atrankos. Surengtos regioninės dainų šventės: Lietuvos Vakarų krašto dainų šventė Klaipėdoje, Dainų ir šokių ansamblių šventė Švenčionyse, Kauno dainų šventė, Šiaurės Lietuvos dainų šventė Pasvalyje. Taip pat surengtas tautinio kostiumo konkursas „Išaušta tapatybė“, akcija „Visa Lietuva šoka“ bei moksleivių liaudies meno konkursas „Sidabro vainikėlis“. Taip pat 2018 m. įvyksianti Dainų šventė pristatyta tarptautinėse turizmo mugėse Japonijoje, Kazachstane, Airijoje, Italijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Kinijoje.

Lietuvos kultūros sostinė

2017 m. buvo vykdomas tęstinis projektas „Lietuvos kultūros sostinė“, kuria 2017 m. buvo Klaipėda. Pasitelkiant klasikinius šiuolaikinius menus bei mėgėjų meno kolektyvus, buvo sustiprintas Klaipėdos, kaip nuolat gyvo, aktyvaus, inovacijoms atviro ir tolerantiško miesto įvaizdis. Susitelkusi miesto meno kūrėjų bendruomenė suformavo „Kultūros forumą“ – diskusijų gatvės meno projektų klausimais erdvę, kurios iniciatyva pakeista Klaipėdos miesto savivaldybės kultūros programų finansavimo tvarka. Kultūros sostinės projekto įgyvendinimo metu inicijuota 10 naujų projektų ir festivalių Klaipėdoje, suaktyvėjo miesto bendruomenė. Įvairias kultūros veiklas vykdė ne tik meno kūrėjai, bet buvo įtraukti ir visų visuomenės grupių atstovai – jaunimas, vaikai, senjorai, aukštųjų mokyklų bendruomenės, socialinės atskirties grupės ir kt. Iš viso „Klaipėda – Lietuvos kultūros sostinė 2017“ renginiuose dalyvavo per 80 tūkst. žmonių, Klaipėdoje 30 proc. išaugo Lietuvos ir užsienio šalių turistų. Taip pat pažymėtina, jog kultūros sostinės projekto įgyvendinimui Klaipėdoje iš viso pavyko pritraukti per 1,5 mln. eurų įvairių finansavimo šaltinių lėšų.

Kultūros ir meno plėtra ir sklaida per Kultūros rėmimo fondą

Kultūros plėtra ir sklaida skatina plačiosios visuomenės dalyvavimą kultūros procese, kūrybiškumą, jos atvirumą bei užtikrina kultūros ir meno prieinamumą skirtingoms visuomenės grupėms. Kultūros rėmimo fondas (toliau – KRF) reikšmingai prisideda prie kultūros plėtros ir raidos, ypač privataus sektoriaus organizacijų, kultūros prieinamumo didinimo regionuose. Tai instrumentas, skatinantis įvairių visuomenės socialinių grupių atstovų: vaikų ir jaunimo, vyresnio amžiaus žmonių, neįgaliųjų ir kt. dalyvavimą kultūrinėje veikloje ir domėjimąsi kultūra. Iš viso KRF lėšomis 2017 m. organizuoti 2 kvietimai kultūros ir meno projektų vykdytojams ir 3 kvietimai stipendijų kultūros ir meno kūrėjams, kurių apimtyje finansuoti 1830 projektai ir paskirtos 462 stipendijos, jiems suteiktas per 16 mln. eurų finansavimas. Platesnę KRF lėšomis finansuojamų projektų rezultatų ir tendencijų apžvalgą visuomenei bei suinteresuotoms šalims Lietuvos kultūros taryba (toliau – LKT) numato pristatyti kasmetinio LKT forumo metu.

Vaikų ir jaunimo edukacija

Skatinant kūrybiškumą ir kultūrinę raišką bei siekiant įtraukti vaikus ir jaunimą į edukacines veiklas, 2017 m. KRF lėšomis finansuotų projektų apimtyje į edukacinę veiklą buvo įtraukta per 231 tūkst. vaikų ir jaunimo (iš jų beveik 20 tūkst. – socialinės rizikos grupių vaikai ir jaunimas). Kūrybiškumo ir kultūrinės raiškos projektai vykdyti ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir mažuose miesteliuose, kaimuose: virš 94 tūkst. vaikų ir jaunimo dalyvavo edukacijos veiklose Vilniuje, per 137 tūkst. – kitose Lietuvos vietovėse. Vienas sėkmingiausių projektų kultūrinės edukacijos srityje – tęstinis viešosios įstaigos „Kultūrinių projektų centras“ projektas – kino dirbtuvės „Kino busas“, kuris kasmet lanko tolimiausius Lietuvos karštelių ir supažindina moksleivius su kino menu. Dirbtuvės

lavina moksleivių gebėjimą suvokti audiovizualinius kūrinius bei atskleidžia jiems kino kalbos teikiamas galimybes saviraiškai, o mokytojai skatinami kartu su mokiniais diskutuoti ir analizuoti audiovizualinę kūrybą. 2017 m. „Kino busas“ lankėsi Šilalėje, Klaipėdoje, Kretingoje, Šiauliuose, Nemakščiuose, Obeliuose, Utenoje ir Anykščiuose. „Kino buso“ veikla 2017 m. buvo įvertinta Kultūros ministerijos premija už geriausiai parengtus ir vykdytus vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos projektus.

Profesionalaus meno plėtra ir sklaida

Mažinant kultūrinę ir socialinę atskirtį regionuose, mažesnių miestų įvairių socialinių grupių gyventojams organizuota daugiau profesionaliojo meno renginių, pristatyti skirtingų žanrų profesionaliojo meno kūriniai: 2017 m. profesionalaus meno renginiuose regionuose apsilankė, daugiau nei 2,1 mln. žmonių. 595 KRF lėšomis finansuoti projektai pritraukė bent vieną profesionalaus meno lankytoją kitose negu Vilnius Lietuvos vietovėse, iš jų 19 finansuotų projektų sutraukė 20 tūkst. ir daugiau, 4 finansuoti projektai – 100 tūkst. ir daugiau profesionalaus meno lankytojų regionuose. Daugiausia didelės apimties profesionalaus meno renginių vyko Kaune. Čia be kitų, mažesnių meno sklaidos renginių įvyko XXII Pažaislio muzikos festivalis, 14-asis fotomeno festivalis „Kaunas Photo“ ir jau 11-oji Kauno bienalė. Šiuose renginiuose dalyvavo ir pasirodė daugiau nei 1,5 tūkst. profesionalaus meno kūrėjų ir atlikėjų, kuratorių ir vadybininkų. Renginiai pritraukė 227 tūkst. lankytojų iš įvairių Lietuvos miestų.

Iš viso 2017 m. sukurta 967 profesionaliųjų vizualiųjų menų produktai (vyrauja parodų ciklai, katalogų leidyba), 359 nauji profesionalaus scenos meno produktai (vyrauja leidybinės veiklos formos ir festivaliai), 265 nauji profesionalios muzikos produktai (koncertinės programos, leidiniai), išleistos 36 lietuvių literatūros lietuvių kalba knygos, 42 grožinės literatūros, skirtos žmonėms su regos negalia, knygos. Taip pat finansuoti architektūros, dizaino, kino sklaidos projektai.

Neįgaliųjų dalyvavimas kultūros ir meno veiklose

Siekiant paskatinti socialinės atskirties grupių dalyvavimą ir domėjimąsi kultūra, KRF lėšomis finansuoti 72 projektai (iš jų 43 projektai buvo vykdomi neįgaliųjų institucijų), kurių apimtyje kultūros ir meno veiklose dalyvavo daugiau kaip 6 tūkst. žmonių su negalia, iš jų per 3 tūkst. kitose nei Vilnius Lietuvos vietovėse. Vienas sėkmingiausių projektų skirtas specialiai socialinės atskirties grupių integracijai buvo Lietuvos aklųjų ir silpnaregių respublikinio centro kartu su „Pojūčių teatro“ kūrėjais sukurta misterija „Muzikos kalba tamsoje“, kurioje vienu metu daugiau nei 100 neregųjų ar jų pojūčius suvokti siekiančių matančiųjų likusių jutimų (klausa, lytėjimas. uoslė) pagalba buvo perteikiama metų laikų, gamtos ar net visatos procesų kaita. Misterija vyko Vilniuje, Klaipėdoje.

Nacionalinio kultūros paveldo išsaugojimas bei pristatymas visuomenei

Siekiant atnaujinti ir įrengti muziejų ekspozicijas, pritaikyti jas įvairioms visuomenės socialinėms grupėms, diegti inovatyvius kūrybinius sprendimus, kūrybingumą ugdančias programas ir metodus, 2017 m. KRF lėšomis atminties institucijose atnaujintos ir įrengtos 36 ekspozicijos, jas pritaikant įvairioms visuomenės socialinėms grupėms. Skatinant atminties institucijų socialinės integracijos, pilietiškumo ir bendruomenių aktyvumo didinimą, tam skirtuose projektuose dalyvavo per 39 tūkst. žmonių. Taip pat KRF lėšomis įsigyta 2768 Lietuvos ir jos kultūros istorijai svarbių kilnojamųjų kultūros vertybių, restauruotų (ir/arba konservuotų) 3360 atminties institucijose saugomų kilnojamųjų kultūros vertybių.

Pilietinis, tautinis, lituanistinis ugdymas

Įgyvendinant pilietinio, tautinio, lituanistinio ugdymo ir atminties įprasminimo projektus, 2017 m. buvo suorganizuota 14 reprezentacinių valstybinės reikšmės renginių regionuose bei 12 bendrų Lietuvos ir užsienyje gyvenančių lietuvių kultūros ir jos sklaidos projektų ir iniciatyvų. Vienas sėkmingiausių – 2017 m. lapkričio mėn. vykęs 7-asis lietuviško kino festivalis Berlyne „Litauisches Kino Goes Berlin“. Šiuo tęstiniu projektu siekiama suteikti galimybę Vokietijoje gyvenantiems lietuviams pamatyti naujausią kino produkciją, taip išlaikant ir stiprinant tautinę tapatybę, o tuo pačiu sudominti Vokietijos auditoriją lietuviškuoju kino menu, atkreipti užsienio šalių platintojų ir festivalių dėmesį į lietuvių kino kūrėjus, skatinti jų matomumą ir pripažinimą. Iš viso festivalio metu parodytas 51 filmas, įvyko 11 seansų, organizuotos diskusijos su kūrėjais, surengti lietuvių muzikos atlikėjų

koncertai ir didžųjų pasirodymai. Taip pat įgyvendinant minėtus projektus, sutvarkyti 96 tremtinių kapai ir palaidojimų vietas žymintys paminklai – vien „Misija Sibiras‘17“ projekto įgyvendinimo metu sutvarkyti 95 palaidojimo vietas žymintys paminklai; sugrąžinta daugiau nei 19 tūkst. užsienyje esančių Lietuvos kultūros vertybių (daugiausia archyvinių fondų).

Skatinant Lietuvos gyventojų pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą, valstybės istorijos, kultūros ir lietuvių kalbos puoselėjimą, politinės ir kultūros tapatybės išlaikymą ir kūrimą, tam skirtose KRF lėšomis finansuojamuose projektuose 2017 m. dalyvavo per 2,5 tūkst. žmonių. Skatinant visuomenės domėjimąsi istorine literatūra, šalies istorija, menais, ugdant bendruomeniškumą, tautiškumą, patriotiškumą, pilietiškumą, didelio susidomėjimo sulaukė knygynuose „Vaga“ organizuotos protų kovos „Nuo Lietuvos valstybės atkūrimo iki atkurtos Lietuvos valstybės šimtmečio“.

Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas

Siekiant užtikrinti kultūros darbuotojų profesionalumą, didinti kultūros paslaugų ir produktų kokybę bei kultūros prieinamumą visuomenei, įvairių kultūros sričių darbuotojų kompetencijų kėlimo projektuose kvalifikaciją tobulino per 1,9 tūkst. kultūros ar meno darbuotojų (iš jų 868 bibliotekų darbuotojai, 425 muziejų darbuotojai, 102 kultūrų centrų darbuotojai, 547 kitų kultūros įstaigų darbuotojai bei užsienyje kvalifikaciją tobulinę darbuotojai). Finansuotos veiklos buvo vykdomos tiek didžiuosiuose Lietuvos miestuose, tiek regionuose, taip pat užsienio valstybėse. Verta paminėti, jog šių mokymų apimtyje Lietuvos dailės muziejus surengė mokymų seriją „Muziejininkų, dirbančių kultūros paveldo objektų skaitmeninimo srityje, mokymai“. Mokymai buvo skirti muziejininkams, kuriems dar neteko susidurti su skaitmeninimo veikla. Mokymuose dalyvavo 167 atminties institucijų darbuotojai, iš viso mokymams buvo skirta 216 akademinį valandų.

5 strateginis tikslas.

SĄLYGOS: sudaryti sąlygas kultūros paslaugų plėtrai

Sudarant sąlygas kultūros paslaugų plėtrai būtina užtikrinti tvarias finansavimo sąlygas, tobulinti Lietuvos kultūros politikos įgyvendinimą ir administravimą, įrodymais grįstą valdymą kultūros srityje, modernizuoti Lietuvos kultūros infrastruktūrą (renovuoti ir aktualizuoti Lietuvos kultūros įstaigas). Siekiama, kad infrastruktūros pagerinimas būtų grindžiamas kultūros paslaugų kokybės ir patrauklumo didinimu, investicijos nukreipiamos ten, kur jos sukuria maksimalią naudą visuomenei, atitinka tikslinių grupių lūkesčius ir poreikius.

5 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)*
05-01	Lietuvos kultūros infrastruktūros modernizavimas bei kultūros politikos įgyvendinimo administravimas	42354	42421	29779	70
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		<i>15762</i>	<i>15762</i>	<i>5231</i>	<i>33</i>

* Mažiau nei planuota panaudota 2014–2020 metų ES fondų investicijų lėšų dėl neseniai prasidėjusių projektų sutarčių sudarymo proceso, dalies paraiškų pateikimo terminų nukėlimo, užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų dėl teisminių procesų, dėl ko vėluoja statybos darbų ir įrangos įsigijimo veiklos, atitinkamai tai turi neigiamos įtakos išmokėtų lėšų sumai.

Strateginio tikslo pasiekimui matuoti buvo nustatyti du efekto vertinimo kriterijai:

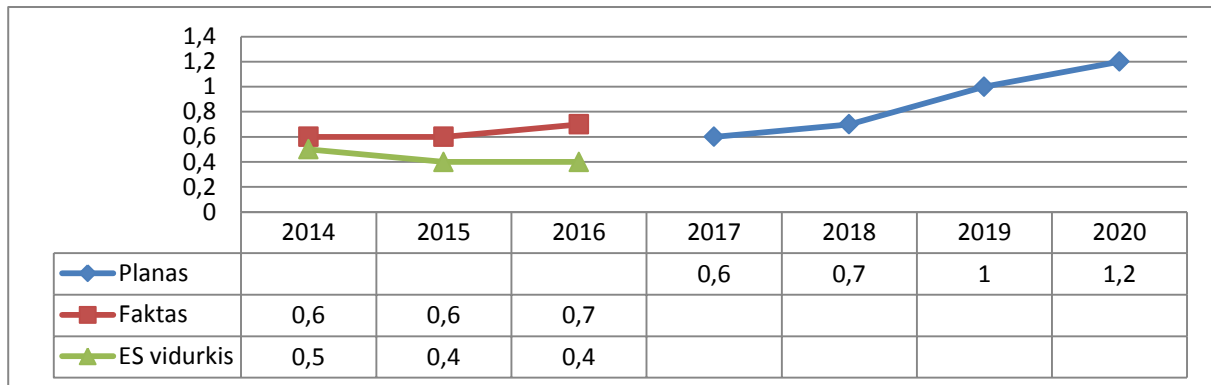
E-05-01: BVP lėšos, skiriamos kultūrai,

E-05-02: Lėšų poreikio kultūros srities investicijų projektams tenkinimas.

2016 m. Lietuvoje kultūrai buvo skiriama 0,7 proc. BVP lėšų nuo visų valdžios išlaidų, kai tuo tarpu Latvijoje – 1 proc., Estijoje – 1,1 proc., Lenkijoje – 0,6, o Švedijoje - 0,5 proc. ES šalių narių valdžios

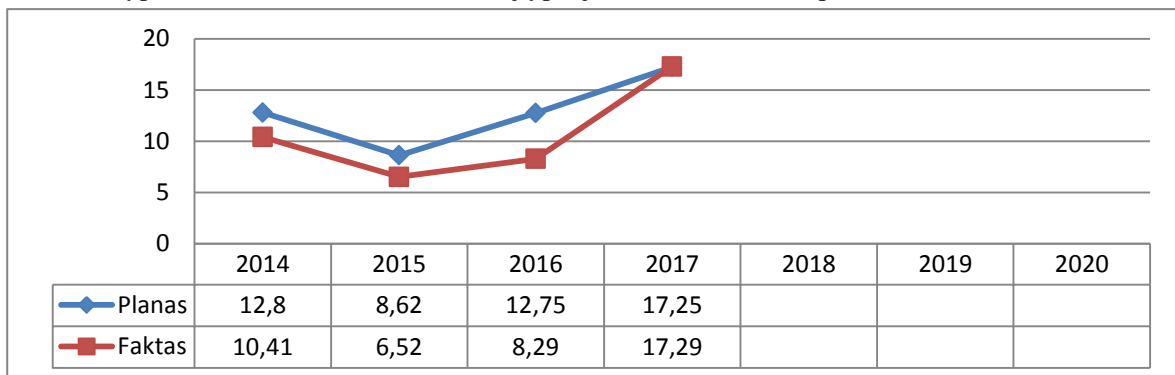
išlaidų kultūros paslaugoms vidurkis (BVP dalis) – 0,4 proc.²⁵ Atkreipiamas dėmesys, jog vertinant Lietuvos statistikos departamento duomenis, išlaidos kultūros paslaugoms lyginamos su biudžeto išlaidomis socialinei sričiai, bet ne su visomis valdžios išlaidomis (2015 m. tai sudarė 6,2 proc., 2016 m. – 6,8 proc.), todėl neatspindi bendros BVP dalies. Atsižvelgiant į didėjantį finansinių intervencijų poreikį, numatomą ES lėšų investavimą kultūros sektoriuje bei į šalies ekonomines tendencijas, prognozuojame BVP lėšų skiriamų kultūrai augimą ir ateityje.

9 grafikas. BVP lėšos, skiriamos kultūrai, proc.

Duomenų šaltinis: Oficialūs Eurostat duomenys.

10 grafikas. Lėšų poreikio kultūros srityje investicijų projektams tenkinimas, proc.

Duomenų šaltinis: Kultūros ministerijos administraciniai duomenys.

Lėšų poreikio kultūros srityje investicijų projektams tenkinimas atspindi Lietuvos kultūros infrastruktūros modernizavimo laipsnį, galimybes patenkinti infrastruktūros modernizavimo poreikį kultūros srityje per planuojamą 3 metų periodą. 2017 m. vertinimo kriterijaus reikšmė nežymiai viršyta Lietuvos jūrų muziejui papildomai skyrus 336 tūkst. eurų iš įstaigos pajamų įmokų akvariumų remontui. 2017 m. įgyvendinat Valstybės investicijų programą (kultūros srityje) užbaigti 7 pavaldžių valstybės įstaigų investicijų projektai. Iš viso 2017 m. Valstybės investicijų programos įgyvendinimui skirta virš 42,3 mln. eurų. Atkreipiame dėmesį, jog nuo 2018 m. vertinimo kriterijaus atsisakyta, kadangi jis nėra pakankamai informatyvus, nesuteikia informacijos apie bendrą lėšų poreikį, atspindi tik programos trejų metų galimybes. Vertinimo kriterijaus reikšmės nustatymas sudėtingas ir netvarus, taip pat iš dalies dubliuoja kitą vertinimo kriterijų, įtrauktą į Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planą – „Sukurtos ir/arba renovuotos kultūros infrastruktūros dalis nuo renovuotinių kultūros infrastruktūros objektų, įtrauktų į Kultūros ministerijos finansuojamas programas“.

²⁵ Oficialūs Eurostat duomenys.

2017 M. SVARBIAUSI DARBAI IR JAIS PASIEKTI REZULTATAI

Kultūros politikos formavimo ir įgyvendinimo efektyvinimas

Siekiant sudaryti sąlygas ir prielaidas strateginio Lietuvos kultūros vaidmens valstybės politikoje įtvirtinimui teisėkūros, finansų bei valdymo tobulinimo priemonėmis, atlikti Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto parengiamieji darbai – atlikta kultūros pagrindų įstatymo poreikio analizė. Remiantis analizės duomenimis, šiuo metu rengiamas įstatymo projektas, kurį numatyta pateikti Seimui 2018 m. II ketv. Taip pat pradėti parengiamieji darbai Lietuvos kultūros strategijai iki 2030 m. parengti.

Didinant efektyvumą kultūros politikos formavimo procesuose įvykdyti Kultūros ministerijos darbo organizavimo pakeitimai – nuo 2018 m. sausio 15 d. įsigaliojo nauja ministerijos struktūra. Po pertvarkos sumažėjo vadovaujančių darbuotojų, padaugėjo kultūros politikos ir turinio specialistų, atsisakyta perteklinės hierarchijos – iš trijų departamentų ir jiems pavaldžių aštuoniolikos skyrių liko vienuolika administracinių padalinių. Ypatingas dėmesys bus skiriamas regioninei kultūrai, kuri patenka į kiekvieno kultūros politiką formuojančių skyriaus priežiūros lauką. Ministerija taip pat stiprins kultūros edukacijos, medijų raštingumo bei visuomenės informavimo politikos kompetencijas. Įsteigtas Ryšių su visuomene ir strateginės komunikacijos skyrius bus atsakingas ir už Lietuvos kultūros ir meno informacijos sistemos sukūrimą bei jos veiklą koordinavimą, informacinio saugumo politikos formavimą.

Atnaujinama ir demokratizuojama prie Kultūros ministerijos veikiančių patariamųjų tarybų bei komisijų sistema – įkurta Kultūros ministerijos Kolegija, parengtas ir suderintas su Kolegija ministerijos tarybų ir ekspertų komisijų pertvarkos ir optimizacijos projektas. Pagal darbo grupės parengtas rekomendacijas bei atsižvelgiant į patvirtintą Kultūros ministerijos patariamųjų institucijų struktūrą, rengiamas galutinis teisės aktų rengimo/pakeitimo planas, nustatomi įgyvendinimo terminai – dalis keistinių teisės aktų yra įstatymai.

Siekiant, kad planavimas kultūros srityje vyktų disponuojant patikimais ir visapusiškais duomenimis apie kultūros raidos tendencijas, o kultūros įstaigų veiklos efektyvumas bei skiriamas finansavimas būtų vertinamas pagal aiškiai pamatuojamus rezultatus, taip pat tobulinant Lietuvos kultūros tarybos (toliau – LKT) veiklą, kurios vienas iš tikslų yra kultūros ir meno procesų, kurie daro įtaką kultūros politikai, analizė, LKT įsteigtas Stebėsenos ir analizės skyrius (3 darbuotojai), įgalinantis LKT daryti išsamesnes veiklos analizes siekiant įgyvendinamų finansavimo schemų didesnio efektyvumo ir savalaikiškumo, kas užtikrina didesnę grąžą ir didesnę visuomenės pasitenkinimą įgyvendinamais kultūros projektais.

Siekiant formuoti įrodymais grįstą kultūros politiką bei sudaryti galimybes palyginti duomenis su kitomis ES šalimis, sistemingai vykdomi kultūros srities tyrimai – 2017 m. antrą kartą atliktas Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimas²⁶, kurio pagrindu jau galima atlikti gyventojų nuomonės pokyčio palyginimus su 2014 m. atlikto tyrimo duomenimis, įvertinti tendencijas. Taip pat tobulinant įrodymais grįstą valdymą kultūros politikos srityje bei siekiant gerinant kultūros įstaigų valdymą bei veiklos efektyvumą, 2017 m. parengtas bei Vidaus reikalų ministerijai pateiktas numatomo projekto „Strateginio planavimo ir valdymo procesų Kultūros ministerijoje ir kultūros ministro valdymo srityje veikiančiose įstaigose tobulinimas ir efektyvinimas“, finansuotino ES lėšomis, investicijų projektas bei projektinis pasiūlymas. Deja, dėl numatomų Strateginio planavimo sistemos pokyčių, Stebėsenos informacinės sistemos tobulinimo bei kitų institucijų priimamų sprendimų, Kultūros ministerijos planuojamo projekto įgyvendinimo perspektyvos tapo neapibrėžtos.

2017 m. patvirtinta Kultūros įstaigų vartotojų pasitenkinimo teikiamomis paslaugomis tyrimo metodika, kuria kultūros įstaigos skatinamos sistemingai vykdyti kultūros įstaigų lankytojų apklausas, sekti lankytojų nuomonę apie konkrečią kultūros įstaigą, jos teikiamas paslaugas, įvertinti lankytojų poreikius. Tai lemia efektyvesnę viešųjų (kultūros) paslaugų teikimą ir atitinkamai į vartotojų nukreiptus įstaigų veiklos pokyčius. Daugelis kultūros ministro valdymo srities muziejų, bibliotekų, koncertinių įstaigų bei teatrų, pasinaudodami Kultūros ministerijos parengta tyrimo metodika bei

²⁶ [Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“](#) atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

pasitelkdami universitetų bei savanorių pagalbą, 2017 m. atliko lankytojų tyrimus, kurie padėjo įstaigoms įsivertinti stipriąsias ir tobulintinas veiklos sritis bei numatyti paslaugų ir aptarnavimo kokybės gerinimo galimybes.

Nustačius kultūros srities tyrimų poreikį, 2017 m. patvirtintas Kultūros ministerijos 2017–2020 m. strateginių ir reikminių tyrimų planas. Taip pat parengta kultūros tyrimų duomenų bazė, kuri perduota LKT stebėsenai.

Kultūros paslaugų infrastruktūros modernizavimas

Modernizuojant kultūros paslaugų infrastruktūrą siekiama, kad infrastruktūros pagerinimas būtų grindžiamas kultūros paslaugų kokybės ir patrauklumo didinimu, investicijos nukreipiamos ten, kur jos sukuria maksimalią naudą visuomenei, atitinka tikslinių grupių lūkesčius ir poreikius. 2017 m. ES investicijų planavimo geroji praktika (investicijų poreikį grindžiant sąnaudų-naudos analizės metodika bei lankytojų pokyčiu) integruota ir vieningai taikoma Valstybės investicijų programos projektų atrankai.

Kultūros infrastruktūros modernizavimas ES lėšomis

2017 m. į 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos lėšomis finansuotinių valstybės projektų sąrašus įtraukta modernizuotinių valstybės kultūros infrastruktūros objektų projektų už 59 proc. jų įgyvendinimui numatytų lėšų, taip pat baigti sudaryti regionų projektų sąrašai, t.y. į juos įtraukta modernizuotinių savivaldybių kultūros infrastruktūros objektų projektų už visas jų įgyvendinimui numatytas lėšas. Iš viso 2017 m. finansavimas skirtas 9 valstybės kultūros infrastruktūros objektų projektams (iš viso iki 2017 m. pab. valstybės kultūros infrastruktūros objektams išmokėta 3,7 mln. eurų ES lėšų) bei 26 savivaldybių kultūros infrastruktūros objektų projektams (iš viso iki 2017 m. pab. savivaldybių kultūros infrastruktūros objektams išmokėta 2,8 mln. eurų ES lėšų), prasidėjo šių projektų įgyvendinimas ir lėšų išmokėjimas, deja, dalies savivaldybių kultūros infrastruktūros objektų projektų paraiškų pateikimo laikas atidedamas, dėl ko vėlinasi šių projektų sutarčių pasirašymo ir projektų įgyvendinimo laikas. Nepaisant to, planuojama, kad iki 2018 m. pabaigos prasidės ir išibėgės visų projektų įgyvendinimas ir suplanuotos ES ir valstybės biudžeto lėšos bus investuotos efektyviai ir laiku. Taip pat pažymėtina, kad Energetikos ministerijai pakvietus kultūros įstaigas teikti projektinius pasiūlymus, prasidėjo kompleksinių investicijų procesai.

Taip pat, siekiant viešinti žinią apie profesionalių menininkų, kuriamą pridėtinę ekonominę vertę, populiarinti kultūros infrastruktūros prieinamumą regionuose, skatinti visuomenę dalyvauti kultūrinėje veikloje, 2017 m. pradėta įgyvendinti komunikacijos kampanija „Aktuali kultūra“.

Kultūros infrastruktūros modernizavimas Valstybės investicijų programos (toliau – VIP) lėšomis

2017 m. VIP lėšomis užbaigti 21 investicijų projektai, iš jų 7 Kultūros ministerijai pavaldžių kultūros įstaigų projektai: Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus bibliotekos, Valstybinio Kauno muzikinio teatro, Lietuvos jūrų muziejaus akvariumų ir Lietuvos liaudies buities muziejaus įėjimo vartų rekonstravimai; atlikta Klaipėdos apskrities I. Simonaitytės viešosios bibliotekos Rašytojų ir vertėjų centro renovacija; Lietuvos jūrų muziejaus Nerijos forto tvarkyba; nupirkta autobusas Lietuvos valstybiniam chorui „Vilnius“ (2017 m. atlikta darbų ir įsigyta turto už daugiau nei 5,8 mln. eurų). Taip pat 2017 m. užbaigta ir 14 savivaldybių kultūros įstaigų investicijų projektų Alytaus r., Prienų r., Radviliškio r., Plungės r., Ukmergės r., Lazdijų r., Akmenės r., Anykščių r., Švenčionių r., Šalčininkų r., Kauno r., Kėdainių ir Jonavos r. savivaldybėse (2017 m. atlikta darbų ir įsigyta turto už daugiau nei 14 mln. eurų). Taip pat užbaigti ir kiti ilgalaikio turto, sisteminių įrangų įsigijimo ir diegimo bei renovacijų investicijų projektai.

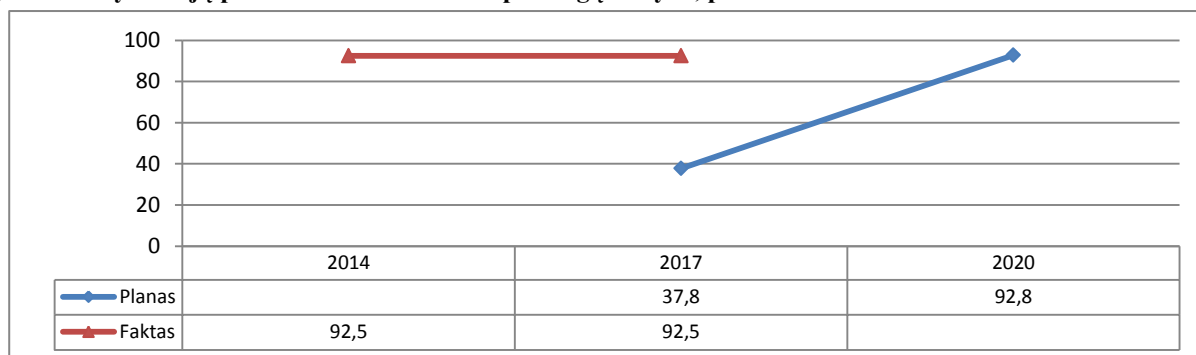

II. VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Kultūros ministerija įgyvendindama XVII Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) programos įgyvendinimo plano II prioriteto **Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas 2.3 krypties Kultūros, švietimo ir mokslo institucijų tinklo, valdymo, karjeros ir finansavimo sistemų pertvarka ir 2.4 krypties Kultūros paslaugų prieinamumo didinimas visoje Lietuvoje** darbus, siekia sudaryti sąlygas strateginio Lietuvos kultūros vaidmens valstybės politikoje įtvirtinimui, tobulinti valdymą siekiant padidinti veiklos efektyvumą bei didinti kultūros prieinamumą visoje Lietuvoje.

2.3. kryptis. Kultūros, švietimo ir mokslo institucijų tinklo, valdymo, karjeros ir finansavimo sistemų pertvarka

11 grafikas. Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe, proc.

Duomenų šaltinis: 2017 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

Šis vertinimo kriterijus atskleidžia, kaip kito Lietuvos gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe per pastaruosius trejus metus. Kol kas turime per mažai duomenų, kad galėtume teikti patikimas išvadas apie pokyčių tendencijas, tačiau 2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“²⁷ rezultatai atskleidė, jog po didelio kultūros sričių kokybės pagerėjimo situacija stabilizavosi, t.y. didžioji dalis gyventojų kultūros kokybę vertina kaip nepakitusią; kultūros kokybės pagerėjimą ar pablogėjimą nurodo gerokai mažesnės gyventojų grupės. Geriausiai įvertinta viešųjų bibliotekų paslaugų kokybė (padidėjo nuo 97,7 iki 98,5 proc.), kiek geriau vertinama ir knygų bei periodinių leidinių (padidėjo nuo 92,1 iki 96,6 proc.), kino filmų (padidėjo nuo 84,3 iki 91,7 proc.) kokybė, sąlyginai kiek prasčiau vertinama muziejų, kultūros paminklų ar scenos meno renginių kokybė.

Taip pat pažymėtina, kad planinė vertinimo kriterijaus reikšmė ir pasiektas rezultatas nelygintini, nes 2017 m. atliekant tyrimą buvo pakeista kultūros paslaugų kokybės vertinimo rodiklio apskaičiavimo metodika, o planinė šio vertinimo kriterijaus reikšmė planuota pagal 2014 m. atlikto tyrimo prognozuotą reikšmę, kuri buvo skaičiuota taikant kitą skaičiavimo algoritmą.

Informacija apie BVP lėšas, skiriamas kultūrai, pateikta 9 grafike. Taip pat atkreipiame dėmesį, jog vertinimo kriterijų apie kultūros projektų mecenatus, patariamųjų Kultūros ministerijos institucijų skaičiaus sumažėjimą, sprendimų kultūros srityje, dėl kurių konsultuotasi su pagrindinėmis patariamosiomis institucijomis reikšmės 2017 m. nebuvo planuotos, todėl šių vertinimo kriterijų grafikai nėra pateikiami, juos pradėsime skaičiuoti nuo 2018 m. Taip pat nėra pateikiami ir dalies kitų LRV programos įgyvendinimo plane pateiktų 2.3 krypties (bei kitų krypčių) vertinimo kriterijų informacija, kadangi jų numatoma atsisakyti ar keisti kitais vertinimo kriterijais (keitimo siūlymai šiuo metu svarstomi LRV kanceliarijoje).

²⁷ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.

2017 M. SVARBIAUSI DARBAI IR JAIS PASIEKTI REZULTATAI 2.3 KRYPTIES LYGIU

2017 m. planuota parengti *Lietuvos kultūros politikos pagrindų įstatymą*, pradėti rengti kitus strateginius kultūros srities dokumentus (*Lietuvos kultūros strategiją*), tačiau įstatymo parengimas užtruko, nes pozicijų derinimo su institucijomis etapas reikalauja laiko. Rengiant naujas įstatymo gaires, Kultūros ministerija siekė suderinti jas su kuo platesniu kultūros ir meno atstovų ratu, meno kūrėjų asociacijomis, bendradarbiauti su Lietuvos Respublikos trišalės tarybos kultūros komiteto nariais ir drauge įgyvendinti pagrindinius šio įstatymo tikslus – įtvirtinti kultūrą kaip strateginį valstybės prioritetą ir užtikrinti tvarų kultūros finansavimą. Kultūros ministerija kreipėsi į Lietuvos kultūros tarybą su prašymu atlikti Kultūros politikos pagrindų įstatymo poreikio analizę. 2017 m. pabaigoje gauta Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektui ir jo paruošiamiesiems darbams parengti reikalingų tyrimo paslaugų ataskaita. Remiantis tyrimo ataskaita, šiuo metu ministerijoje rengiamas Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas ir jo lydimoji medžiaga. Įstatymo projektą numatyta pateikti Seimui 2018 m. IV ketv.

Įgyvendinant LRV programos įgyvendinimo planą didelis dėmesys skirtas teisėkūros priemonėms, siekiant teisiškai reglamentuoti tas veiklos sritis, kurios iki šiol nebuvo tinkamai reglamentuotos: 2017 m. parengtas ir Lietuvos Respublikos Seimui pateiktas *Mecenavimo įstatymas*. Parengtame Mecenavimo įstatymo projekte pirmą kartą įstatymiškai apibrėžtas mecenato statusas ir įtvirtinti du mecenavimo lygiai. Paramos suteikimas visuomenei svarbiems projektams įgyvendinti už daugiau nei 1 mln. eurų leistų pretenduoti į nacionalinio mecenato statusą, tuo tarpu parama už daugiau nei 250 tūkst. eurų vienoje iš savivaldybių suteiks tos savivaldybės mecenato statusą. Numatoma, kad mecenatais galės tapti tiek fiziniai, tiek ir juridiniai asmenys, turintys nepriekaištingą reputaciją. Įstatymo projekte taip pat apibrėžti mecenuojamų projektų kriterijai ir esminės sąlygos, kurių atitikimą įstatymo reikalavimams vertins Mecenavimo taryba, kurią sudarys asmenys, atstovausiantys aukščiausias valdžios institucijas, kultūros ir verslo sritis.

Siekiant, kad planavimas kultūros srityje vyktų disponuojant patikimais ir visapusiškais duomenimis apie kultūros raidos tendencijas, o kultūros įstaigų veiklos efektyvumas bei skiriamas finansavimas būtų vertinamas pagal aiškiai pamatuojamus rezultatus, į LRV programos įgyvendinimo planą buvo įtrauktas veiksmas *Kultūros ir meno stebėsenos ir analizės sistemos, reikalingos Lietuvos kultūros politikai tobulinti, sukūrimas*. Vykdam šį veiksma 2017 m. Lietuvos kultūros taryboje įsteigtas Stebėsenos ir analizės skyrius, kuriam pavesta vykdyti veiksmingą KRF lėšomis finansuojamų projektų priežiūrą ir stebėseną. 2017 m. patvirtintas *Stebėsenos ir analizės aprašas*, kuriame nustatoma su KRF lėšomis finansuojamų projektų vykdytojais sudarytų sutarčių vykdymo priežiūros ir stebėsenos bei duomenų apie projektus rinkimo ir jų analizės tvarka. Tvarkos aprašas pradėtas taikyti projektams, finansuojamiems 2018 m. konkursų metu. Taip pat nustačius kultūros srities tyrimų poreikį, 2017 m. patvirtintas *Kultūros ministerijos 2017–2020 m. strateginių ir reikminių tyrimų planas*. Taip pat parengta kultūros tyrimų duomenų bazė, kuri perduota LKT stebėsenai.

Siekiant tobulinti strateginės komunikacijos ir medijų raštingumo kompetencijas nuo 2018 m. sausio 15 d. įsigaliojo naujoji Kultūros ministerijos struktūra – steigtas Ryšių su visuomene ir strateginės komunikacijos skyrius, kuris bus atsakingas ir už Lietuvos kultūros ir meno informacijos sistemos sukūrimą bei jos veiklą koordinavimą, informacinio saugumo politikos formavimą.

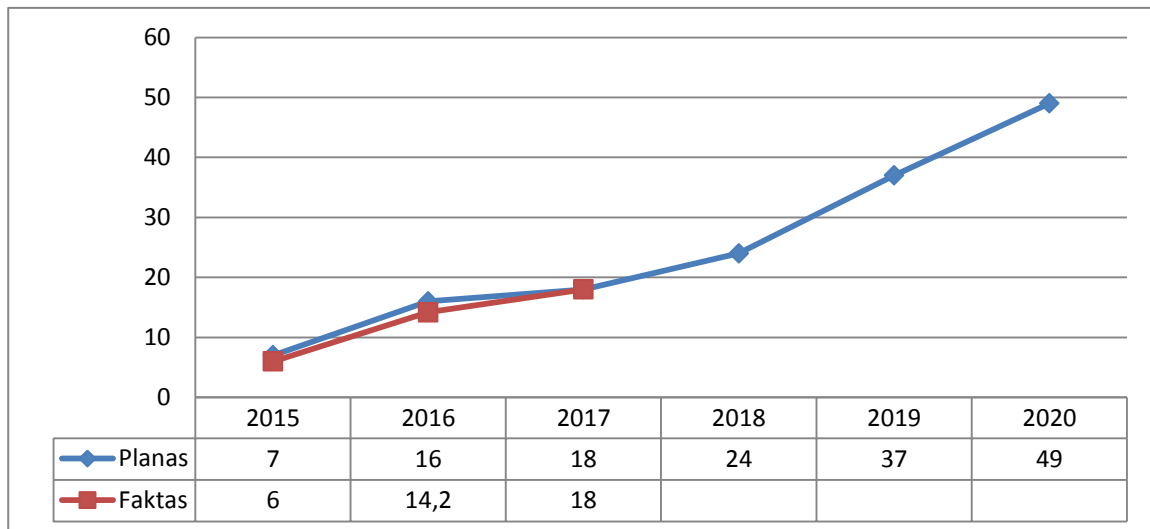
Atnaujinama ir demokratizuojama prie Kultūros ministerijos veikiančių patariamųjų tarybų bei komisijų sistema – įkurta Kultūros ministerijos Kolegija, parengtas ir suderintas su Kolegija ministerijos tarybų ir ekspertų komisijų pertvarkos ir optimizacijos projektas. Pagal darbo grupės parengtas rekomendacijas bei atsižvelgiant į patvirtintą Kultūros ministerijos patariamųjų institucijų struktūrą, rengiamas galutinis teisės aktų rengimo/pakeitimo planas, nustatomi įgyvendinimo terminai – dalis keistinių teisės aktų yra įstatymai. Planuojama, jog pertvarkos principai bus įgyvendinti iki 2019 m. pab.

Vykdam veiksma *Kultūros projektų ekspertavimo ir konsultavimo sistemos atnaujinimas, siekiant įgyvendinti pagarbaus atstumo principą*, 2017 m. buvo paskelbtas atviras ir viešas konkursas Lietuvos kultūros tarybos ekspertų duomenų bazei sukurti, atnaujinti konkursui reikiami dokumentai (Ekspertų atrankos aprašas, Ekspertų darbo reglamentas), parengtas ir patvirtintas Ekspertų darbo

grupių sudarymo tvarkos aprašas, pagal kurį buvo sudarytos į pirmąjį 2018 m. kultūros projektų finansavimo konkurso etapą pateiktų paraiškų vertinimo ekspertų darbo grupės.

2.4. kryptis. Kultūros paslaugų prieinamumo didinimas visoje Lietuvoje

12 grafikas. Sukurtos ir/arba renovuotos kultūros infrastruktūros dalis nuo renovuotinių kultūros infrastruktūros objektų, įtrauktų į Kultūros ministerijos finansuojamas programas (kaupiamieji procentai)

Duomenų šaltinis: Kultūros ministerijos administraciniai duomenys.

Kultūros ministerija, vykdydama Vyriausybės programos 2.4.1 darbo Kultūros paslaugų infrastruktūros atnaujinimas, viešųjų investicijų poreikį grindžiant kultūros paslaugų kokybės, patrauklumo ir prieinamumo didinimu, veiksmus, vykdo šio darbo įgyvendinimo stebėseną. Šis vertinimo kriterijus skaičiuojamas nuo 2014 m. (2014 m. buvo skaičiuojama procentais, o ne kaupiamaisiais procentais, todėl grafike 2014 m. duomenys nepateikiami), siekiant stebėti VIP ir kitų programų lėšomis sukurtos ir/arba atnaujintos kultūros infrastruktūros pokyčius ir tendencijas, leidžia įvertinti lėšų poreikį, priimti savalaikius sprendimus dėl lėšų perskirstymo tarp projektų ir kt., siekiant investicijas nukreipti ten, kur jos sukuria maksimalią naudą visuomenei. Vertinimo kriterijaus faktinės reikšmės atitinka planą, t.y. parodo tinkamą investicijų planavimą ir valdymą. Ženklus sukurtos ir/arba atnaujintos kultūros infrastruktūros didėjimas numatomas 2018 ir vėlesniais metais, kadangi greta įgyvendinamų VIP projektų, 2017 m. pradėta įgyvendinti didžioji dalis ES lėšomis finansuojamų valstybės ir regioninio planavimo projektų (67 proc.), taip pat 2017 m. paskelbti kvietimai teikti ES lėšomis finansuojamus projektus kultūros paveldo ir infrastruktūros konkursinėse priemonėse – pastarieji projektai startuos 2018 m. ir bus įgyvendinti iki 2020 m.

13 grafikas. Kultūrinėse veiklose dalyvaujančių gyventojų dalis mažuose miesteliuose ir kaimuose, proc.

Duomenų šaltinis: 2017 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

Šis vertinimo kriterijus atskleidžia, kaip kito mažų miestelių ir kaimų gyventojų dalyvavimas kultūrinėse veiklose per pastaruosius trejus metus. Kol kas turime per mažai duomenų, kad galėtume

teikti patikimas išvadas apie pokyčių tendencijas, tačiau 2017 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“²⁸ rezultatai parodė, kad kultūroje dalyvauja 40,4 proc. mažų miestelių ir kaimų gyventojų. Regionų gyventojų dalyvavimas kultūroje per pastaruosius trejus metus reikšmingai išaugo (10,3 proc.), labiausiai tai lėmė reikšmingai išaugęs regionų gyventojų dalyvavimas su menais ir amatais susijusiose veiklose (padidėjo nuo 15,5 iki 23,7 proc.) bei socialiniuose tinkluose (padidėjo nuo 1,2 iki 3,1 proc.).

Apie pusė Lietuvos gyventojų (įskaitant regionų gyventojus) internetu ir socialiniais tinklais naudojasi beveik kas dieną, tai yra puiki informacijos apie kultūrą, pažintinių bei interaktyvių kultūros programų sklaidos priemonė, eliminuojanti regioninę, turtinę, amžiaus, pajamų ir pan. atskirtį. Regionų gyventojų dalyvavimo kultūroje per socialinius tinklus bei su menais ir amatais susijusiose veiklose augimo tendencija atskleidžia tinkamą virtualių ir skaitmeninių technologijų potencialo panaudojimą kultūros paslaugų sklaidai bei rinkodarai kultūros įstaigose. Ši tendencija taip pat parodo tinkamai pasirinktą kultūros politikos kryptį, nustatant finansavimo prioritetus KRF bei VIP ir ES lėšomis finansuojamose priemonėse, prioritetą teikiant regionų kultūros projektams bei kultūrinės inovacijas diegiantiems projektams.

2017 m. atliktame minėtame tyrime prognozuojama, kad mažų miestelių ir kaimų gyventojų dalyvavimas kultūrinėse veiklose per 2017–2023 m. laikotarpį turėtų išaugti dar apie 5 proc.

Informacija apie kultūros produkcijos/paslaugų vartojimo lygį pateikta 8 grafike, apie kultūros paveldo apsaugos paslaugų kokybę – 3 grafike. Taip pat nėra pateikiami ir dalies kitų LRV programos įgyvendinimo plane pateiktų 2.4 krypties (bei kitų krypčių) vertinimo kriterijų informacija, kadangi jų numatoma atsisakyti ar keisti kitais vertinimo kriterijais (keitimo siūlymai šiuo metu svarstomi LRV kanceliarijoje).

2017 M. SVARBIAUSI DARBAI IR JAIS PASIEKTI REZULTATAI 2.4 KRYPTIES LYGIU

Parengta ir 2018 m. pradžioje patvirtinta *Valstybinių jubiliejų ir kitų sukakčių minėjimo koncepcija*. Šis dokumentas parengtas siekiant sudaryti sąlygas tinkamai paminėti Lietuvos svarbiausių istorinių įvykių ir Lietuvai nusipelnusių asmenybių jubiliejų datas prasmingomis, visuomenę plačiai įtraukiančiomis minėjimo iniciatyvomis, skatinant Lietuvos Respublikos piliečių sąmoningą kultūrinės tapatybės konstravimą, stiprinant jų pagarbą valstybei, jos istorijai, nacionalinei kultūrai, tradicijai ir paveldui. Koncepcija siekiama formuoti aukšto kokybinio lygmens sukakčių minėjimo turinį, sudarant sąlygas Kultūros ministerijai ir kultūros ministro valdymo srities įstaigoms sukurti ir laiku patvirtinti kokybiškus Lietuvos svarbiausių istorinių įvykių ir Lietuvai nusipelnusių asmenybių jubiliejų datų minėjimo planus, sudaryti atskirų minėjimo planų įgyvendinimo biudžetus ir tokiu būdu užtikrinti tinkamą suplanuotų veiklų įgyvendinimą.

Kultūros ministrė

Liana Ruokytė-Jonsson

²⁸ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m.